

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 koronára,
Egy hónapra 2 koronára

VIDÉKEN:

Egy évre 28 koronára,
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDELTESEK:

Ha hirdetés helyét sor egyeztet 20 fillér
minden közzétételre 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, december 17.

Magyar honvédek dicsősége Przemysl ostrománál. (Üldözzük az oroszokat Galiciában.)

BUDAPEST. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Galiciában és Dél-Lengyelországban visszavonuló ellenséget az egész arcvonalon üldözzük. Krasznónál, Jaszlónál és a Biala-völgyben nagyobb orosz erők ellentállást fejtenek ki.

A Dunajec völgyében csapataink harcolva Zakliczynig nyomultak előre. Bochniát is megint elfoglaltuk.

Dél-Lengyelországban ellenséges hátvédek rövid harc után visszavonulni kényszerültek a szövetségesek elől.

A Kárpátokban az oroszok a Latorca völgyben még nem tettek le az előnyomulásról. A nadvornai Bisztrica felső völgyében ellenségnek egy támadását visszavertük.

Przemysl helyőrsége újabb nagy kirohanást tett, mely alkalommal a magyar honvédek kitüntették magukat egy drótsövény-akadályokkal ellátott támaszpontnak rohammal történt elfoglalásával. Miként rendesen, ezuttal is foglyokkal és zsákmányolt géppuskákkal tértek vissza a várba. Höfer vezérőrnagy, a vezérkarifőnök helyettese. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Harc a tengerpartért.

BERLIN. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugaton ellenfel ismételt előretörést kísérelt meg Nieuport ellen, amelyet tenger felől hajói tüzeléssel támogattak. A tüzelés teljesen hatástalan maradt. Támadást visszavertük és négyszázötven franciát elfogtunk. Többi harcvonalon nevezetes dolog csak annyi történt, hogy Sennheimtől nyugatra ellenség részéről tegnapelőtt óta szívesen tartott magaslatot rohammal bevettük.

A szövetséges seregek

sikeres előrenyomulása.

BERLIN. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Keletporoszországi határról nincs semmi újság.

Észak-Lengyelországban támadómozdulataink normális lefoiyásúak. Ellenségnek több erős támaszpontját elfoglaltuk, miközben mintegy három-ezer fogoly és négy géppuska került kezünkbe.

Dél-Lengyelországban szövetséges seregekkel együtt harcoló csapataink tért nyertek.

Orosz hivatalos lap

oroszok kudarcairól.

Bukarest. Novoje Vremja haditudósítója Orosz-Lengyelországból azt jelenti, hogy orosz offenzíva teljesen meghiúsult. Oroszok rendkívül kritikus helyzetben vannak, ami Hindenburg rettenetes crejü előretörésének következménye. Cenzura nélkül kinyomott lapot Petrovárott kormányzó rendeletére letaglatták. (M. T. I.)

Varsó felé.

Arad, december 16.

A magyar paraszt szavával élve: Lengyelország most a világ közepe. Az a véres tengely, amelyen a világ, az összes hadviselő népek sorsa megfordul. Másodrendű kérdéssé vált, hogy Flandriában mi történik; hogy Párisnak oka van-e az ellenséges inváziótól tartani; hogy Calais közelében mi várható. Ha bennünket közvetlenül kellemetlenül érintett, eltörpül a lengyelországi harc mellett az is, hogy mennyi idő alatt készülünk el Szerbiában azzal, amit most előlról kell kezdeni. A világháború a német-osztrák-magyar hadseregnek az oroszokkal vívott nagy mérkőzésén dől el. Körzáznegyven kilométeres csatavonalban, Észak- és Dél-Lengyelországban folyik az óriási harc. Ha a többi csatatereken ezalatt nem pihennek a fegyverek, ez nem változtat annak a harcnak jelentőségén. Ha az orosz hadsereget, amelybe az entente összes államai balkáni védelmeikkel együtt minden reményüket vetették, sikerül megtörni, akkor mindenütt rohamosan fognak az események a befejezés felé közeledni.

Sikerül? Ma még nem lehet biztos igen-t mondani erre a kérdésre. De a szövetségesek előnyomulásának szinte rendszeres eredményei biztos, föltartóztatlanul előnyomulása a legnagyobb mértékben valószínűvé teszi ezt. A nagy pillanat óta, amelyben Hindenburg zsenialitása Lodz és Lovicz között az oroszok fő-erejét megroppantotta, minden nap a szerzett előnyök gazdag kihasználásáról, új, jelentős pozíciók elfoglalásáról ad

számot. Minden jel arra vall, hogy Észak- és Dél-Lengyelországban előre kiépített, a kellő eszközökkel rendelkező haditerv céltudatos és sikeres végrehajtása van folyamatban a mi részünkről. Kétségtelen, hogy a két részen folyó harc kapcsolatban van egymással; hogy a Varsó felé nehezedő nyomást érzik a Krakótól keletre hátráló orosz csapatok, és hogy ezek visszavonulása magával rántja a Kárpátok között kódorgó, élelmet harácsoló ellenséget is, mint a hogy a karámba szorított nyáj után szaporán sietnek az eltévedt birkák.

Ha mi nem tudnók és nem éreznők, hogy a világháborúnak ez a döntő csatája, észre kellene venni az entente nemzeteinek megnyilatkozásából. Főként az angolok azok, a kik kidülledt szemekkel néznek a lengyelországi harcmező felé és a kik nem is haboznak kifejezésre juttatni elégedetlenségüket az oroszok kudarca felett. Valami hiba lehet -- konstatálják, -- hogy az oroszok még nincsenek Berlinben és Bécsben, ellenben a németek Varsó felé közelednek! A franciák is ide pillantanak, de följajdulásuk már nem olyan eleven. Ok már a háború elején látták, hogy ha vannak csapva; hogy Oroszország semmivel se tudta megsegíteni a milliárdokat, a melyeket a franciák esztendőkon koresztül beléjük tömtek. Spadassint béreltek maguknak, a ki helyettük verekedjék, -- s mikor a verekedésre került a sor, maguknak kellett fegyverbe állani, vérezni.

A lengyelországi harcokban egyesülten, vállvetve harcolnak a német- és osztrák-magyar katonák. Hogy mennyire egygyé forrasztotta őket a harc, hogy milyen szellem egyesíti őket, arról az ütközeteknek szinte szakadatlan sikerei tesznek bizonyosságot. Az ember szinte azt képzei, hogy a két hadsereget egyformán jellemző, példás fegyelem mellett bizonyos nemes vételkedés az, amely a harcikedvet mindakettőben fokozza, amely a támadások erejét és sikereit növeli.

Nem is a hadjárat eredményén, hanem a világtörténelmen dolgozik az együttes német-osztrák-magyar hadsereg. Ha most a hatalmas, emberfölötti ügyességet és erőt kívánó feladatot elvégzi, az elbizakodott és telhetetlen orosz birodalom haderejét legyüri, — akkor megvetette az alapját annak, hogy az ezután következő időkben Európában, sőt az egész világon a szláv lidércnyomástól menten, zavartalanul építhesse műveit, onthassa áldásait a béke. Az Isten adjon további sikert és ragyogó, döntő győzelmet Hindenburg és Hötendorfi Conrad katonáinak ehhez a derék, nagyjértékű munkához!

Magyar katonák.

Civil a rajvonalban. — Roham ásóval, kapával. — A megtapsolt sturm.
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Biró Lajos, a Pester Lloyd kitűnő haditudósítója írja:

Léteznek-e egyáltalában — gyakran kérdezzük magunktól — nemzeti tulajdonságok? Ha kiragadom azt a kevés jelentős, vagy éppen nagy embert, akikkel minden nép rendelkezik és akik elsősorban saját magukat reprezentálják és csak azután a népet, és ha kivesszem a rossz és lusta embereket, akikkel végre is minden nép meg van verve — akkor azok, akik a kettős lezámítás után hátramaradnak, a tulajdonságoknak olyan mennyiségét, a tulajdonságoknak olyan keverékét és árnyalatát karakterizálják-e, amely mindnyájukban és rajtuk kívül senkiben sincs meg? Miként formálódott a magyar lélek? Hogy szól a nemzeti génusz hangja?

A magyar katona tudja, hogy miért vereszkedik. A kenyérmezői orosz fogolytáborban a háborúnak nem lehetett más magyarázatát hallani, mint azt, hogy ez a háború ezért jött el, mert nyilvánvalóan el kellett jönnie. A magyar katonák primitív magyarázata így hanzik:

— *Megölték a trónörökösét, ezért üzentük meg a háborút.*

Másik magyarázat:

— *El akarták venni a királytól az országot és ezért van háború, mert ezt nem akartuk megengedni.*

A leggyakoribb magyarázat:

— *Ezek a nyomorult szerbek nem hagyják minket békében... és az oroszok a szerbeknek segítenek.*

De a legérdekesebb az, hogy minéllyen a háború kerül szóba, összevesznek egymással a magyar katonák. Kis is van ezen a nézetben, Nagy András másikon. És nem nyugoznak addig, míg az egész társaság bele nem egyezik olyan magyarázatba, amely az emberi méltóságnak és a jogérzetnek minden elégtételt megsemmisít. A királyt akarták bántani, — minket akartak bántani, — rendben van tehát, hogy itt vagyunk, — na és ha már egyszer itt vagyunk, majd megmutatjuk nekik, mit tud a magyar. (Van-e valami jellemzőbb erre, nézve, mint az a felejthetetlen emlék, hogy a had-

bavonuló magyar csapatok hogyan alakították át a Kossuth-nótát Ferenc József nótává?)

A magyar baka jogérzetét ki kell elégtetni. A kielégített jogérzet felgyújtja természetes bátorságát és ez a kielégített jogérzet vaszilárdságává kovácsolja a magyar baka hűségét.

— A 39. debreceni gyalogezred valahol Galiciában masírozott. Az országuton az egyik zászlóaljparancsnok elé hirtelen odalépett egy civilruhás ember és tősgyökeres magyarsággal így szólt:

— Százados urnak jelentem alászan: itt vagyok. Fogadjon fel engem.

A százados csodálkozva néz rá az emberre. Hogy kerül ide az az önként jelentkező magyar?

— Kicsoda maga?

A civilruhás ember a zsebébe nyul, kivessz valamit és odaadja a századosnak. Azt a kis réztokot, amelyet minden katonánk magával hord és amelyik a nevét, származását tartalmazza.

— Jelentem alászan — mondja — az 50. gyalogezredhez tartozom. Az oroszok elfogtak. Bezártak egy pincébe és aztán nem törődtek többé velem. Nagynehezen kitudtam jönni a pincéből. Ezeket a ruhákat attól a paraszttól kaptam, akie a ház volt. Aztán elmenekültem. Azt hallom, az ezredem messze van innen; hát azért jelentkezem itt. Ezért a civilruháért ott kellett hagynom a parasztnál az uniformisomat.

Egy pillanatig vár, aztán benyul a belső zsebébe.

— De ezt — mondja — ezt magammal hoztam.

Szólt és kivette a belső zsebéből a bajonettjét. Ezt magával hozta; ezt nem adta oda se lengyel parasztnak, se orosz katonának.

A százados hátraküldi az embert, a zászlóalj végére. Hadd menjen ott, amíg átléphet adni az ezredének.

A következő napon a zászlóalj tűzben áll. A zászlóaljparancsnoknak ezer ügyes-bajos dolga van. Hirtelen elképedve bámul a rajvonaltra:

— *Mi ez? Ki az a civil ott a rajvonalban?*

Kiderül, hogy az ötvenes baka a civil, aki egyáltalán nem lelt volna kötelessé a zászlóaljjal tűzbe menni, hanem hátul maradhatott volna a trónnél.

— Mit keres az az ember ott?

Kiderül, hogy a tisztek az ötvenes bakát már hátraküldték, de a baka nem akart menni. Ellenkezőleg: nemcsak, hogy előrement a rajvonalba, hanem ide oda járkált a lütyülő orosz golyók között és tüzelte az amugy is vitéz debrecenieket:

— *Előre, fiúk! Na, most rajta, fiúk! Oda nézz, bajtárs, ott van az orosz!*

A tisztek megengedték neki, hogy a rajvonalban maradjon. A zászlóaljparancsnok is megengedte. Ott maradt tehát. És mikor nem sokára rohamra ment a zászlóalj, a debreceniekkel együtt sturmolt az orosz állásokat a civilruhás baka is. Kezében a puszta bajonettel.

A magyar katona szereti kényszerűsége közben levanni a bajonettet a fegyverről és csak bajonettel dolgozik. Előfordult egyszer, mikor az oroszok mentek rohamra és beugrottak a debreceniek lövészárkaikba, néhány baka féktelen dühvel egészen eldobta a szűk árokban csak nehezen használható fegyvert és puszta kézzel rohant neki az egyenként benyomuló oroszokra. De mindez talán nem speciális magyar vonás. Más katona is tud vitéz és hű lenni és nemcsak a somogyi legények szeretik a kést, de a bajorok is. De november végén, Felsőmagyarországban valahol Mezőlabore és Homonna között a következő történet: Egy magyar népfelkelő munkásosztágot felrendeltek egy hegyre. Házépítéshez néhány fát kellett ledönteni. A magyarok nagy lelki nyugalommal dolgoztak ott fenn, a mikor hirtelen lélekszakadva szaladt fel egy paraszt a hegyre és jelentette, hogy jönnek az oroszok. Egyenesen ide tartanak, talán át akarnak kelni a hegyen.

A magyarok egymásra néznek. Bolond história ez. Mi tövök legyenek? Tiszt nincs a közelben, fegyver nincs egyikükönél sem. Néhány

lapát, balta, fejsze. A magyarok egymásra néznek, aztán összegyülekeznek az egész társaság és kis konferenciát tart. A konferencia nem tart soká: hamar határoznak.

A magyarok lassan lemennek egy kis darabig a hegyről — abban az irányban, a melyből az oroszok jönnek — és elhelyezkednek. Az oroszok vidáman masíroznak fel a hegynek. Hirtelen dörgő hurrá üti meg a füleiket és az erdőből rohammal törnek előre a népfelkelők az oroszok ellen. Lapáttal, baltával, fejszével. Az erdő menydörögve visszhangozza a zugó hurrá kiáltásokat és a dolog vége az, hogy a magyar népfelkelők háromszáz orosz fegyverrel gazdagabban vonulnak le a hegy másik oldalán. Háromszáz orosz katonát is visznek magukkal, akiket lapáttal, baltával, fejszével ejtettek foglyul.

Ebben a történetben azt hiszem az a karakterisztikus magyar vonás, hogy a magyar népfelkelők ott fenn a hegyen, Mezőlabore és Homonna között konferenciára gyűltek össze, amikor békés favágás közben azt a hírt kapták, hogy jönnek az oroszok és tiszt nem volt a közelben. Vagy elszaladnak, vagy egyszerűen megtámadják az oroszokat; — előbb megbeszélték a dolgot. És mikor a konferencia azt határozta, hogy megtámadják az oroszokat, megtámadták őket. Lapáttal, baltával, fejszével.

Vagy ebben nem lehet megtalálni azt a karakterisztikus magyar vonást, amelyet én keresek? Akkor keressük tovább.

... A magyar csapatok most az egész világot megismertetik egy magyar szóval. Az „éljen” szóval. A magyar csapatok éljéne olyan szuggesztív, hogy a háború első napjaiban a Magyarországból jövő katonavonatok Galiciában már halk vagy hangos éljennel fogadták. Galícia a magyaroktól tanulta. De az éljént sokféleképpen használják.

Igy például a magyar csapatok minden ütközet után, mikor a csapat rövid időre kipihen és összeszedi magát, átszellemülten, önként, szeretetteljesen éljenezni szokták éppen maradt tisztjeiket. Minden egyest megéljeneznek. Örülnek, hogy éppen maradt. De az éljenkiáltásban árnyalatok vannak. A magyar rekruta figyelemmel engedelmeskedik feljebbvalóinak és habár szólanul követ minden parancsot, kritikája mindig éber. Néha halkán és tartózkodóan hangzik az éljen. De ha olyan tiszt jelenik meg, akivel a katonák meg voltak elégedve, akitől el vannak ragadtatva, aki nagyon ügyes, vagy nagyon vitéz volt, aki valamilyen bravuros cselekedetet vitt végbe, akkor az egekig röpül a katonák dörgő éljéne. A katonák a százados urnak „kitűnő” osztályzatot adtak.

Now. Miastónál, a Maghieráért folyó harcokban, a következő eset történt: A debreceni 39. gyalogezred hosszú rajvonalban fekszik a harcmezőn. Beássa magát. Mellettük fog támadni a 7. stájer gyalogezred. A debreceniek már elől vannak. Most a stájerek van a sor.

A stájerek előre szaladnak. A debreceniek nézik. Hadd lássuk, mit tudnak. A debreceniek lőnek az oroszokra és közben átnéznek a stájerekhez. A debreceniek érdeklődése mindig barátságosabb, mindig feszültebb figyelemmé változik. A debreceni bakák előbb oldalba lökik egymást:

— Nézd csak, mit tud a sógor.

Aztán elcsendesül minden. Az egész hosszú sor követi a stájereket lázas figyelemmel, visszafojtott lélekzettel és csillogó szemekkel. A stájerek bravurosán rohannak előre. A debrecenieknél nagy a hallgatás. De mikor a stájerek már közel vannak a bravuros roham végéhez, a debreceniek hirtelen hatalmas éljenzésbe törnek ki. A debreceniek oda vannak az elragadtatástól, hogy mások is olyan szépen értik ezt a művészetet. A debreceniek nem törődnek az orosz golyókkal, felemelkednek a lövész-árokban, örömittasan integetnek a stájereknek, aztán érzik, hogy az éljenzés sem fejezi ki eléggé elragadtatásukat, és elkezdnek a kezükkel tapsolni. Dörgő taps veri fel az őszies mezőt. Dörgő — hogy is mondják csak — szünni nem akaró taps. Nowe-Miastónál, a Maghieráért vívott harcokban a debreceniek tapsoltak a stájereknek.

Harcvonalban van már minden orosz katoná.

(Hindenburg a székelyekről. — Bombázzák a németek Lowicót. — Oroszország célja: a Dardanellák.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bécs—Pétervár—Konstantinápoly, dec. 16.

A székelyek: barna ördögök.

Bécs. A Zeitschen tábori levél jelent meg, amely azt mondja, hogy Hindenburg végignézte a székelyek rohamát és így szólt:

— Az ellenség eddig a vörös ördögöktől félt. Ezért féltegni fog a barna ördögöktől!

Oroszország nem békét akar.

A Kárpátokban elfogott orosz kapitány szerint Oroszország minden fegyverbíróját már harcra behívta. A lakosság a háború végét kívánja. A veszteségek rettenetesek.

Elfogott orosz tábornok.

Kassa. Az újszandeci csata foglyai között orosz lovassági tábornok is van.

Hivatalos orosz jelentés Lowicó bombázásáról.

Pétervár. (Nóvaja Vremja) A Nowoje Wremja jelenté, hogy a németek Zichenow, Prasnyca és Petrikow vidéken erős ellenállásba ütköztek. Lowicót a németek nehéztűzökkel állandóan bombázzák.

A kiürített Lodzról a németek a nagy élelmiszerhiány miatt Varsóba menekültek.

Belmerik a lodzi utcai harcokat.

AMSTERDAM. A „Daily Telegraph” pétervári tudósítója ellenmondásba keveredik az orosz vezérkar jelentésével, amiben így ír: Ideérkezett jelentések szerint Lodzban heves utcai harcok folytak, amelyek különösen az egész városban átharagadtak. Petroff-utca volt a rendkívül szűk és keskeny. Este a németek abbahagyták a város bombázását, hogy másnap reggel újból megkezdjék, de az oroszok jobbnak látták ezt nem bevárni.

Goltz basa a lodzi ostromról.

Bukarest. Goltz basa tábornagy bukaresti tartózkodása alatt beszélgetést folytatott előkelő román pontifexekkel, akiknek Lodz bevételéről — a konzervatív Steagu szerint — a következőket mondta:

— A lodzi csata és Lodz vétele három jelentős katonai ténynyel fog járni: 1., megnyitja az utat a németeknek Varsó felé; 2., az oroszok minden erejüket Varsó körül koncentrálik és feladják a további offenzíva gondolatát; 3., a román városok következtében az oroszok kénytelenek lesznek alábbhagyni azzal a nyomással, amelyet hirtelen napokban az osztrák-magyar hadsereggel szemben kifejtettek.

A finnországi harcokról.

Frankfurt. Kopenhága jelenté, hogy a finn országgyűlési képviselők jelentésével folytatja az orosz katonai hatóság. Legutóbbi vasárnap újabb csapat finn indult Szentpétervárra, ahol itélkezni fognak felettük.

Stockholm. Az „Aftonbladet” híradása szerint a finn nemzet mostanában teljesen

Stejn főkörményzónák van kiszolgáltatva, aki a hadiállapotban szatrapaként enged teljesen ártatlan néppel szemben bosszúvágyának szabad folyást. Alig mulik el nap, amelyen házkutatások, letartóztatások és számkivetések ne történének. (Bud. Tud.)

Beregben és Máramarosban dörögnek az ágyuk.

Beregszász, december 16. Máramarosmegyében csak Toronyánál vannak oroszok és egyáltalában nincs veszedelem. A közigazgatási hatóságok rendszeresen működnek.

Beregben nyugodt a helyzet. Munkács is teljesen bizakodik, hogy a határ közelében megállított oroszok ki-
verése küszöbön van.

A két vármegyében a vasúti forgalom nem akadt meg.

Munkács, december 16. Beregmegye északi völgyeiben dörögnek az ágyuk.

Szolyva. A Beregvármegyébe betört orosz csapatok keleti oszlopa változatlanul Zanikánál áll, nyugati oszlopa pedig Vezerszállásnál. A szolyvai járásban ezidő szerint nincsenek oroszok.

Máramarossziget, december 16. Máramarossziget, amelyet néhány nap előtt remények riasztottak, teljesen megnyugodott. Az élet minden irányban normális, veszedelemről szó sem lehet, aggodalomra semmi ok. A betört orosz csapat csak Majdánkáig ér el, tovább nem jöhet, mert nemcsak a velük szemben álló csapataink zárják el az előrenyomulás útját, de a határtól kiindulva Galiciában folyamatosan levő szerencsés hadműveleteink is egyenesen kizárják az ellenséges térfigyelést.

Ökörmező: Az oroszok Majdánka közszeg fölött, Majdánka és a környék körül a hegyeket tartják megszállva. Ezzel szemben a mi megerősített pozícióink magasabban fekszenek az oroszokénál, a mi az ellenséges csapatokat lassu visszavonulásra kényszerítjük.

Ma ideérkezett automobilján Nyegre tábornok, Máramarosmegye főispánja, Fugany Zsigmond máramarosszigeti arvaszéki úlnok és Mokosay Zoltán huszti főszolgabíró, akik B. dandárparancsnok személyes felügyelete alatt elmentek egészen ágyuk közelébe.

A főispán kijelentette, hogy Máramarosban, amelynek határát lejárták, csak a tornyai vonalon van harc. Körösmezőn teljes a nyugalom. Folytak ugyan apróbb és jelentősebb csatározások de nem a határon, mert csapataink Körösmező felett bent járnak Galiciában.

A körösmezői kórházba igen kevesen kerültek, éppen azért, mert azon a vonalon Galiciában csak jelentéktelen csatározások folynak.

Oroszország céljai.

Berlin. A Svdsvenska Dagbladet egyik munkatársa beszélgetést folytatott Sjogren tannarral, aki nemrégiben tért vissza Oroszországból.

Sjogren, aki Törökország és Oroszország között kitört háború előtt a Kaukázusban tartózkodott, a legkiválóbb orosz vezetészemélyek bizalmát bírja. Elmondta, hogy Oroszországban alapjában véve örülnek a török hadüzenetnek, mert most már nem kell ürügyet keresni céljaikhoz. Oroszország nyíltan törekedhetik régi vágya, Konstantinápoly meghódítása felé. Oroszországban azt hiszik, hogy Anglia ellenállás nélkül lemond arról, hogy ellenezze a Dardanelláknak az oroszok által való meghódítását. Az egész orosz háborús hangulat nem nyugat, hanem dél ellen irányul. A színházi előadás előtt az összes nemzeti himnuszokat eléneklik. A marseille és az angol himnusz alatt a közönség udvariasan viselkedett, de midőn a szerb és montenegrói néphimnusz éneklik, általános lelkesedés uralkodik a színházban.

Pétervár. A Nowoje Wremja bevallja, hogy Oroszország Dardanellákat követeli.

Török-perzsa győzelmek az oroszokon.

KONSTANTINÁPOLY. (Hivatalos). A főhadiszállás hivatalosan jelenti december 15-iki kelettel:

A kaukázusi arcvonalon december 13-án egy gyalogos zászlóalj által támogatott orosz lovasdandár megtámadta főállásunk jobb szárnyának egy különítményét. A támadást visszavertük.

A Messudie régi hajó horgonyozás közben léket kapott és elsüllyedt. A legénység az utolsó emberig megmenekült. A Van vizét határára csapataink Szarai mellett offenzívába mentek át és több ellenséges támaszpontot oszrommal bevettek.

Az Asszerbeidszanban operáló csapataink egyike Perzsiában On Selemas irányában nyomul előre Seldos mellett, az Urmia tó déli partján török és perzsa lovasság megtámadott egy kozák ezredet és teljesen megverte azt, miközben az oroszok vesztesége 40 halott és sok sebesült volt. A támadók Urmia irányában áldozik az ellenséget és hatalmukba kerítették egy, a város előtt álló orosz lövészernyő megrakott hajót. Részletek következnek.

A perzsa törzsek vállelve harcolnak velünk az évszázados ellenség ellen a legnagyobb lelkesedéssel és ismételt bizonyítékát adták vitézségüknek. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tízezer perzsa harcos.

Konstantinápoly: Az esti lapok jelentik, hogy Ilhání perzsa kurd vezér, akit az oroszok már régen meg akartak nyerni, a török csapatoknak Szaudsulakba való bevonulása után egész törzsével, mintegy 10.000 emberrel a török hadsereghez csatlakozott, hogy az oroszok ellen harcoljon.

Naptárhirdetők

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — időre hozzájárulást juttatni — kezdjenek.

Aradiak a belgrádi harcokban.

(Sebesülten hazaérkezett tiszteink. — Országok hisztatják a szerbeket?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Véres, kegyetlenül kemény harcok voltak azok, amelyek Belgrád kiürítését megelőzték. Nem volt olcsó diadal a szerbeknek, akik súlyos veszteségekkel, legvégső erejük megfeszítésével és abban a tudatban jutottak el fővárosuk falai alá, hogy rövid ideig lesznek csak vendégei Belgrádnak, amely végre mégis csak a mi kezünkbe fog esni.

A közvéleménynek megnyugtatóul szolgálhat, hogy a legutóbbi Belgrád alatti harcokból hazaért valamennyi harcos egybehangzóan azt mondja, hogy a szerbek ereje teljesen meg van törve és az utolsó élelmegnyilvánulásra a segítségükre érkezett orosz csapatok a birták rá. Ennek az lesz a következménye, hogy seregeink új terepükön megkezdendő offenzívájukkal csak a szerbeket, hanem a velük harcoló oroszokat is meg fogják verni. Az új hadműveletekről természetesen most még semmit sem szabad szólni, de az bizonyos, hogy a hadvezetőségnek az a hivatalos kijelentése, hogy a szerbek visszazorításának el kell következnie, nem levegőbe való beszéd, hanem tényeken alapuló tudat. Bármilyen nehezék és súlyosak legyenek is a megpróbáltatások órái, elviseljük azokat emelt fővel, mert a háború veszteségeit siránkozással pótolni nem lehet. Cselekedetek, a múlt tapasztalatait felölelő újabb erőfeszítés vannak folyamatban, amelyek a célhoz végre is eljuttatnak.

Hadsergünknek abban a részében, amely Belgrád alatt harcolt az utóbbi napokban, aradiak is voltak nagy számmal és így természetesen az ő sorsuk aggasztja az itthon lévőket legjobban. Öreg katonák és javakorbeli tisztek mentek el Aradról, hogy Szerbiában harcoljanak. Résztvettek Belgrád elfoglalásában és részt vettek Belgrád védelmében is.

— Az utolsó csepp vérünkig kitartottunk a részünkre kijelölt helyen, — mondotta egy Belgrádból Aradra érkezett sebesült tiszt — és becsületet szereztünk mi öreg katonák a magyar névnek. Irtózatossá jöttek ránk a szerbek. Nagyszámu ágyúval és géppuskával voltak ellátva. Olyan erőt fejtettek ki, hogy ellentállásunk felér egy nyertes csatával. Katonáink mind hősek, úgy harcoltak, hogy a tulerőben lévő ellenségnek irtózatossá veszteségeket okozva, drágává tették az előrenyomulást. Minden talpalatnyi földért súlyos árt kellett a szerbeknek fizetniük.

— Az aradiak ugyyszólván egy csomóban voltak. Láttam valamennyit. Mellettem sebesült meg K. Ármán női felső kereskedelmi iskolai igazgató, akinek a lábát érte a golyó. Egyesek szerint szerb fogságba jutott, de mások másnap a Duna magyar partján látták a sebesültet. Közélemben volt Gy. J. tiszviselő, aki a vállán sérült meg. Sz. Zaiga dr. ügyvéd ép és egészséges, valamint K. Ede dr. törvényszéki jegyző is, aki egy nagyobb parancsnokságot vett át. K. L. banktitkár is eljött a harcterről, úgy tudom, hogy most Budapesten van, hogy a fáradalmakat kipihenje. R. L. mérnök ártatlan és talán jobb színben van most, mint a háború elején. L. Gyula dr. ügyvéd fiatalos jókedvűből hosszú szakállá ellenére sem vesztett semmit. Sz. Hugó dr. ügyvéd könnyebben megsebesült és va amelyik kórházban van az ország belsejében. Azt is elmondhatom egész bizonyossággal, hogy a Belgrád alatti harcokban a szerbek igen kevés foglyot ejtettek. A mi ca-

pataink inkább elpusztultak volna, sem hogy megadják magukat az ellenségnek. R. Sándor borkereskedő egy jelentéssel akart visszatérni a harcvonalból és eközben a lovát egy srappell lövés érte. A hadnagy a ló alá került és súlyos belső sérülést szenvedett. Szerencséjére egy őrmester észrevette és idejekorán segítségére tudott sietni.

— Az események azonban nyomtalanul fog-nak elmúlni hős csapataink felett. Megerősödvé és pihent erővel újra felvesszük a harcot, amely csak a mi győzelmünkkel végződhetik.

Miért kellett visszavonulnunk Szerbiában?

(Nem a déli harctéren dől el a háború sorsa. — Új offenzívánk célja Szerbia legyűrése.)

Távirodai tudósítás.

Budapest—Szófia, dec. 16.

Mi történt Szerbiában?

Budapest. (Cenzurálva.) Illetékes helyen, amely teljesen informálva van a Szerbiában lejátszódott sajnálatos eseményekről, a következő fölvilágosítást kaptuk csapataink visszavonulásáról:

Nem kell túlbecsülni azt a balsikerünket, amely déli hadseregünket Szerbiában az utolsó napokban érte. Belgrád kiürítése és visszavonulásunk a Szávához és a Drinához nem nagy vereségek következménye, hanem az előállott stratégiai helyzetből folyt.

Hetekig tartó győzelmes előnyomulásunk Krupanijól egészen a Kolubara vonalig fényes láncolata volt csapataink dicső fegyvertényeinek és amidőn december első napjaiban hirtelen tulnyomó ellenséggel találtuk szemben magunkat, hadvezetőségünknek le kellett ebből a helyzetből vonnia a konzekvenciát a el kellett rendelnie a visszavonulást.

Hadsergünk leveretéséről, döntő veszteségekről szó sem lehet, hanem az történt, hogy kiterítettük előre, hogy legközelebb kedvezőbb körülmények között vegyük föl ismét az offenzívát.

Bizonyos, hogy új támadó hadjáratunknak a közel jövőben nem is lehet más eredménye, mint Szerbia teljes legyűrése. Különben is a világháborúnak nem a Száva és a Drina mellett kell eldőlnie, hanem északon, a Varta és a Visztula között, ahol az osztrák-magyar és a német hadsereg máris közel van a kedvező döntéshez.

Szerbia helyzete ma is válságos.

Szófia. A félhivatalos Volja írja: Szerbia helyzete ma épolly válságos, mint ezelőtt. Bulgária tovább követeli a bolgárok lakta területeket.

Szerb kesergés a veszteségek miatt.

Bukarest. Hivatalos szerb jelentések beismerik a veszteségeket. A nemzet virága elpusztult, a legjobb családok gyermekei el-estek.

Az entente kifogásolta Goltz basa szófia látogatását.

Bukarest. Szófiából jelentik: Von der Goltz tábornok, főmarsall szombaton Radoszlavov miniszterelnökkel hosszasan értekezett. Az itteni sajtó egyhangú szívéllyességgel üdvözölte von der Goltz basát és ama reményének adott kifejezést, hogy Goltz tábornok nemcsak a szultán közvetlen környezetében fog tevékenységet kifejteni.

Érdekes, hogy az entente-hatalmak itteni képviselői illetékes helyen tiltakozásukat fejezték ki amiatt, hogy Goltz tábornok Bulgárián át utazik Konstantinápolyba. A bolgár kormány azt válaszolta jegyzékében, hogy — épen úgy, mint Románia, — nincsen abban a helyzetben, hogy kifogás alá nem eső egyes utasokat bármely módon is zaklasson.

Görögország békés hajlandósága.

Athén. Távíroda megeátolja, mintha Görögország megszállni szándékolná Monasztirt. Szófia. Görög-bolgár határineidens közös vizagálobizottsága kiküldetett.

Támadás az északi és déli orosz szárny ellen.

(Az orosz sereg egyhatoda elpusztult. — Lodz birtoka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

Az északi harctér eseményeiről írja von S. a Vossische Zeitung katonai szakértője a következőket:

— A modern csaták jellemző tulajdonságai már a lengyelországi hadiszíntéren is észrevehetően kifejezésre jutnak. Látjuk a hosszantartó küzdelmet, a terepmegerősítések nagy-kiterjedésű felhasználását, az egymással nem feltétlen kapcsolatban álló részlet-események elválasztódását. A német hadvezetőség nagyon feltűnő gyorsan és energikusan végrehajtott offenzívát kezdett, azonban még így sem jutott abba a helyzetbe, ami a régebbi hadjáratoknál szokásos volt, hogy a döntést egy, vagy legfeljebb két nap alatt kiderítsék. Seregeink hosszú álló harcokra vannak kényszerítve.

Az oroszok hadálása — amennyire az eddigi jelentésekből részleteket lehet kiolvasni — jobbszárnyával a Visztulához hajlik, tehát a Bzura mögött kezdődik el és így frontja előtt hatalmas természetes tereperősség vonul végig. A Bzurától az orosz front a Miazga völgyén folytatódik. Itt helyezkedtek el a Lodzból ki-vert orosz csapatok. Délre tovább Patrikau, Centoschau, a Krakótól délre fekvő terület a főbb pontjai az orosz arcvonalnak. A balszárny Krakó környékétől a Kárpátokig húzódik.

A szövetségesek a főtámadást a két ellenséges szárny ellen irányították. Észak-Lengyelországban a német támadás mindennek előtt Lodz elfoglalásához vezetett. Egyes hivatalos orosz harcírások megkísérlik Lodz kiürítését teljesen önként, minden ellenséges fegyveres támadás nélkül végrehajtott akciónak tüntetni föl. Azt írják, hogy a németek még a kiürítés után is hosszabb ideig álltak az elhagyott orosz állások előtt és nem tudták elszánni magukat azok elfoglalására. Ezzel a hazug és teljesen alap nélkül kieszt jelentéssel szemben áll a német nagy főhadiszállás hiteles híradása, amely közli, hogy Lodzért három napig heves és elkeseredett küzdelem folyt, amelyben az oroszok rendkívül nagy és súlyos veszteségeket szenvedtek. A veszteségek annyira kimerítették és megtörték ellenálló erejüket, hogy nem tudták tovább tartani állásaikat. Az éj sötétjét igyekeztek felhasználni arra, hogy titokban kivonuljanak pozícióikból és így kikerüljék az üldöztetést. Ennél alaposabb bizonyítékát győzelmüknek és a három napos harc rájuk lesújtó eredményének nem is adhatták. Épen ezért teljes joggal mondhatjuk Lodz bevételét jelentős taktikai győzelemnek, ha azt végeredményében nem is közvetlen támadással és meztelen fegyverrel vettük el az ellenségtől. És végre is a helység birtoka még mindig külső jele a győzelemnek és vereségnek valamely ütközetben.

Az oroszok különben nemcsak Lodznál, hanem az egész lengyelországi küzdelem alatt állandóan rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek. A német főhadiszállás jelentései százötvenezernél több foglyról számolnak be. Ehez kell még hozzászámítani a Keletporoszországban, Galiciában és Magyarországon szenvedett orosz veszteségeket. Az orosz sereg lengyelországi veszteségeit már korábban 900,000 emberre becsülték, úgy, hogy teljes egyhatodát elvesztette seregeinek eddig az ellenség. Kétségtelen, hogy ezek a veszteségek erősen meggyengítették az orosz haderőt.

A szövetségesek támadásai északon most a Lowisz—Miazga-völgy vonal ellen irányulnak, míg délen a Kárpátokban álló orosz szárnyat támadják. Hogy a támadás a két szárny ellen mennyire haladt előre, azt még nem lehet tudni. Kétségtelen azonban, hogy a támadás mindenhol kedvezően halad előre. Jelentősséggel bír az is, hogy a fronton mutatkozó orosz támadásokat mindenhol visszautasítottuk. Ezekkel a harcokkal a szövetségesek a velük szemben álló orosz csapatokat megfelelően lekötve tartják és a szárnyak elleni hadműveleteket biztosítják.

Szerb tiszték és a kalonáik.

(Aradi sebesült tiszt a tapasztalatairól. — A cserben hagyott legénység bosszúja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

A szerb harctérről hazaérkezett egyik, sebesült aradi tiszt beszélt el ma a következőket:

— Én a déli harctéri hadműveletek bírálatába nem bocsátkozom. Nem az én dolgom, nem az én feladatom. Én csak tényeket, igen szűk korlátok közt mozgó tényeket tudok. Amit elmondandó vagyok, azért garantálok, egy szó túlzás nincs benne. A szerb hadsereg ma sem különb, mint volt négy héttel ezelőtt, mikor ez az esemény lejátszódott.

A déli harctér egyik dunamenti hadművelete alkalmával történt.

Már harmadnap folyt az ütközet. Az ellenség és a mi csapatunk egyforma erőben voltak és a szerbek elkeseredett ellenállással védték a rég előkészített hadállásaikat. De valahol nagyobb baj lehetett, mert a szerb ezredes csapateltolódásokat tartott szükségesnek. Az előbb említett megerősített hadállásból vont ki csapatokat és küldötte másfelé. Az erős fedezékben csak 150 katonát hagyott hátra, a kiket egy főhadnagy vezényelt.

Illetve csak kellett volna vezényelni. Mert a mikor a mieink az ellenség egyre gyengülő tüzelését látták és erőyes rohammal már 50 lépésre kerültek a szerbek földvárainhoz, a főhadnagy-parancsnok azzal az ürüggyel, hogy segítségért megy, a futóárkokban erősen legugolva, a pár száz lépésnyi távolságra levő községbe sietett.

De mielőtt csapatát hűtlenül alhagyta, biztatta már elcsüggedt, kifáradt katonáit, hogy az ezredes bizonyára segítséget fog küldeni, ők csak tartsák hadállásaikat, küzdjenek, a mint szerb hősekhez illik és ő nagyobb megerősítéssel hamarosan vissza fog térni.

A mi magyar harcosaink persze nem vették tudomásul a szerbek egymásközi megállapodását és tíz perc múlva, egy sikeres és erőyes szuronyroham után a 150 főnyi szerb csapat legnagyobb része holtan, vagy sebesülten feküdt az árokban. A ki élve maradt, az szuronya hegyére tűzte fel a sapkáját, a mi megadást jelent. Ugy látszik, francia szövetséges társuk véleményén voltak; jobb öt percre grávnak, mint egy egész életre halottnak lenni.

— Dobjátok el a puskát és jöjjetek előre — hangzott magyarul a parancs, melyet, hogy megértettek, bizonyítja, hogy vakon engedelmeskedtek.

Átkutatták őket, és mivel nem volt náluk a szerbek haremódorának legkelvesebb gyilkolószerzsáma, a kézi bomba, a magyar csapat parancsnoka elé vezették őket.

Ott kihallgatták tolmács útján őket, de volt köztük kettő, aki kitógástalanul beszélt németül. Az egyik pegotini kereskedő, a másik palánkai tanító volt. Felső parancsnokságuk és tisztjeik iránti gyűlölettel, bőbeszédűen mondták el, hogy milyen rutul hagyta őket cserben főhadnagyparancsnokuk, sőt hajlandók voltak, ha alkalmas kilátóponthoz vezeték őket, hadállásaikat is megmutatni.

Mi sem természetesebb, mint hogy pár pillanattal utóbb már egy tűzérsegi megfigyelő pont fedezékében voltak. Két vállas magyar sendőr kísérték őket oda. Az ütegparancsnok egyiptomi cigarettával kínálta őket és a szerb katonák mohón szívták a fehér füstöt. Az ütegparancsnok, egy magyar vártűzfőhadnagy

megmutatja nekik azokat a pompás és tökéletes műszereket, amelynek segítségével gyakorlott szemű tűzértisztjeink nap-nap után, fáradhatatlanul, odaadón figyelik meg az ellenséges hadállásokat és lövegeink hatását.

Az egyik szerb katonát 50 lépéssel odább viszik. Hadd beszéljen előbb az egyik. A másikkal majd ellenőrzik a szerb katona igazmondását.

Ismét megkínálják az egyiptomival. Két kézzel nyul utána.

Egyik tűzértisztünk megmutatja neki az általános tájékozódáshoz szükséges feltűnőbb és ismertebb pontokat: a templomot, koresmát, a falu végét, a kutagast a réten, a malom lelőtt kéményét.

Erra szemét odatartja a fához erősített, sokszoros nagyításu távcsőhöz. Egy kis ideig tájékozódik és szinte örömmel sugárzóan kiáltja:

— Megvan! Lássa, tiszt ur, ott a dombtetőn, a fák mögött azt az elrejtett, vörösfelelű kis házat, előtte a kis kertet, jobbra a malom kéményétől, — abban a házban van a mi ezredparancsnokunk, azt tessék, tiszt ur követni, mert cserben hagyott minket. Amint a tiszték a legtöbb esetben csak minket küldenek a tűzbe és ha mégis van velünk tiszt, az legteljebb olyan, aki a háború alatt lett altisztból tiszt. Azt elég jónak tartják ügyviteltelnek. Adtak nekik tiszti rangot, szép uniformist, de vérrel kell azt megtízelnünk.

A tényleges tisztéket: az akadémiát, a katonai iskolát végzett tisztéket kímélik, mert nagy a tisztihány. Ők a legritkábban vannak tűzvonalba és ha baj éri a csapatot, ők az elsők, a kik cserbenhagynak bennünket. Ha egy-egy csapatunk kénytelen magát megadni, a tiszték megkövetelik magukat a saját embereikkel, hogy az a látszata legyen a dolognak, mintha erőszakosan kötöttek volna meg és kényszerítették volna őket a saját embereik, hogy adják meg magukat. Mihelyt azonban az önk katonái feloldják a köteleket, a melyekkel a kezük-lábuk meg van kötve, az első dolguk, hogy irást kérnek, hogy megköve találják őket. A mit az önk humánus tisztjei rendszerint meg is adnak. Persze a mi tényleges tisztjeink a jövőre látnak. Ők a háború utánra is gondolnak. Megérdemlik, hogy mi, a kik a hazánkért vérzünk el, gyűlöljük őket.

— Lássa, tiszt ur, — csap át tulajdonképeni mondanivalójába a szerb katona — ott a kutagastól jobbra van egy kis ház, fehérre van meszelve. A mögött van a mi ütegünk elásva... Nem látja? Azt a cserjét nézze, egy ujnyira a kopár fától, ott, igen ott van a négy ágyunk.

— Stimmt — feleli a tűzérhadnagy. — Azt már mi is észrevettük, de meri onnan még egyetlen lövés sem jött, teljes határozottsággal nem tudtuk.

Foglyunk kedélyesképp mutatja meg a többi fontos és kevésbé fontos pontokat és egy rajzolni jó, tudó tartalékos tűzértiszt — aki mérnök a polgári életben — nyomban papírra rögzíti a fogoly utbaigazításait és készen van a „skic”.

Most ismét cigarettát adnak a szerb katonának és a másikat hívják elő, az előbbi pedig elkísérik a többi fogoly közé.

A másik — kezében egy egyiptomival — teljesen azonosan jelöli meg a keresett célpontokat.

Mielőtt elküldik a második szerb katonát, még egyszer megkéri a tűzértisztet, hogy találják el az ő parancsnokaikat. Pusztuljanak, ha cserben hagytak 150 szegény harcost.

— Ha akarod, végignézheted — volt a tűzértiszt válasza.

A katona türelmetlen idegességgel várta a történendőket.

— Ágyunkat beigazítják és tüzeink várják, míg a megfigyelő viszonyok kedvezőbbek lesznek.

— Egy óra múlva — jelenti telefonon a megfigyelő tiszt — kitűnően látni, kezdődhetik a munka.

Feszült figyelem közt dördült el az első lövés.

— Tíz balra... rövid — hangzik a tábori telefonon a megfigyelő tiszt szava.

— Uh, majdnem eltaláltuk — kiáltja örvendezve a szerb katona.

— Bum, — a harmadik lövés.

Közvetlen rövid, — de már a negyedik megkezdí romboló munkáját, a mennyiben a ház tetejét átütve, nagy füsttel robban fel.

— Zsviú, zsviú! És örömeiben a sapkáját a kezéhez vágja és tánora perdül a szerb katona.

A többi gránát azután elvégezte a munkáját.

A két szerb katona az este dupla porció vacsorát kapott és mindegyik hozzá egy skatulya egyiptomi cigarettát.

Reggelre a község a mienk volt.

A szerbek nagy veszteségekkel az éjszét leple alatt odébáltak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Márkus Emma felléptével A boszorkány. A.

Péntek: Márkus Emma felléptével A vasgyáros.

* Gertrud asszony. (Hansi Niese az Urániában.) Hansi Niese bemutató volt tegnap a színházban és ha már előre is nagy sikert jósoltunk ennek a bemutatónak, de várakozásunkat is felülmulta az a nagy érdeklődés és tetszés, melyet a közönség a kiváló drámát és annak művészi alakítását fogadta. Mind a kettő méltán megérdemli ezt a meleg fogadtatást. A dráma tárgya: a diadalmas asszony, a sokat türt, sokat szenvedett nő, az elhagyott feleség, ki minden igyekezetével azon van, hogy férjét magának, a családi tűzhelynek visszahódítsa, előbb a szelidség, az egyszerű szerelem fegyverével, utóbb könyörgéssel, majd végül művészettel, ragyogással — és végül diadalt arat. És ennek a nőnek a szerepét Hansi Niese, a bécsi kedvence, a maga egyéniségével, a maga nagy művészetével filmművészeink egyik legjobb alakításává emeli fel.

* Cowboy-dráma az Apollóban. Valóban értékes műsort mutatott be az Apolló-színház. Az egyik kép jobban megkapja az ember figyelmét mint a másik. A filmgyártásnak legkiválóbb alkotásai ezek a képek, a melyeket gyönyörűséggel nézett végig a mai premir publikuma. Az argonnei erdőben a szövetségesek tarka serege próbálja fentartani a vasmarku németek előretöréseit. Ennek a hónapok óta tartó elkeseredett élet-halál harcnak rendkívül érdekes epizódjait mutatja be eredeti fölvételekben az Apolló és ezenkívül a különböző harcterek eseményeinek színes, lebilincselő illusztrációit tekinthetjük végig az új sorozaton. Az új műsoron még másik két hatalmas dráma is szerepel. A lelkiismeret szava azok közé tartozik, amelyekért annyira lelkesedik a mozibárázó publikum. A fehér kísértet szintén slágerkép. Idegizgató detektívdráma, a melynek minden jelenése eredeti és a csodálatos nagy érdekesítő. Ezt a fenomenális műsort még csütörtökön mutatja be az Apolló.

* „A társadalom férgel”, szenzációs társadalmi dráma, legközelebb az Urániában. 5

„Az yperni halál.”

(A belga hadsereg elvérése az Yser-menti harcokban. — French és Joffre jelentései.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

„Courrier de l'Armée belge” French és Joffre tábornok eddigi hivatalos jelentései alapján ismerteti a legutóbbi harcok lefolyását.

Az ismertetés a következő:

Az Yser melletti ütközet október 16-án kezdődött. Ezen a napon történt az első támadás dixmuideni stratégiai szempontból rendkívül fontos hid ellen. A belga hadseregnek jutott a feladat, hogy az átkelési pontot egy brigád francia tengerész által támogatva megvédje.

Október 17-én *prónátosó* hullott a belga állásokra, október 18. kezdődtek a német csapatok heves rohamai, amelyek október 30-áig tartottak. Október 18-án délután a belga előcsapatok a tulerő elől Mannekenave-re és Keyembe kényszerültek visszavonulni, de az október 18-áról 19-ére virradó éjjel visszafoglalták állásaikat. Október 19-én kettőzött erővel vetők fel újra a támadást a német csapatok, azonban Lambaertidjében a 2. belga hadosztály három ilyen támadást utasított vissza. Az első belga hadosztály arcvonalán csak tűzérési párbaj fejlődött, míg a negyedik hadosztálytól a németek elvették Beerst-et és Keyemet hevesen támadták.

Hogy a negyedik divízió frontját tehermentesítsék, a francia tengerészbrigád és az 5. belga divízió parancsot kapott, hogy Dixmuidenből kirohanást intézzenek a németeket a Beerst—Vladslou—Praagbosch fronton támadják meg. Egész az est beálltáig elkeseredett küzdelem folyt itt. Beerstet már visszafoglalták s Vladslou ugyancsak belga kézen volt már, amikor Rousselaere felől nagy ellenséges megerősítést jelentettek. Friss erők szálltak küzdelembe s nekünk — így szól a jelentés — 19. és 20. között éjjel vissza kellett vonulnunk s a németek elfoglalták Keyemet.

Október huszadikán az egész fronton tűzérési harc folyt, amelyben a legkülönbözőbb kaliberű ágyúk vettek részt. A németek megtámadták a 2. divíziót, amelynek ki kellett ürítenie a Bamburg melletti dombot. A délután folyamán azonban a belgák ismét elfoglalták a dombot, de erős csapattestek szuronytámadásai esle felé újból kényszerítették őket a visszavonulásra. Egyidejűleg erős támadást intéztek a németek Dixmuiden ellen, amelyet azonban súlyos veszteségekkel visszautasítottunk. Ejszaka tovább tartott a bombázás, az ellenség ugylátszik azt hitte, hogy tűzértségével egyedül is megoldhatja a feladatot.

Október huszenegyedikén reggel újult erővel vetették magukat a németek a dixmuideni hídtőre, de visszaverték őket. Öt órakor délután német erők egyidejűleg támadták meg Dixmuident és a schoorbeeki átjárót. Egyik kísérlet sem járt eredménnyel. Estefelé megismétlődött a kettős támadás a hídtő s az Yser-menti földcsáncok ellen. Még az alkalommal is vissza lettek verve, de — mondja a jelentés — katonáink már holtfáradtan feküdtek a földön.

Október 22-én Tervatet támadták meg a németek s sikerült nekik az Yser balpartján megvetni lábukat. Az első belga divízió első ellentámadását visszautasították, de második támadásra sikerült a németeket az Yseren túlra vetni. Most azonban csapataink már a képzel-

hető legnagyobb mértékben ki voltak merülve s így a németek éjjeli támadással, amelytől már előre tartottunk, Tervatet ismét elfoglalták.

A legnagyobb veszély pillanatában 23-án este érkezett meg az első francia megerősítés, a 42. divízió. A Bamburg-Lombaertidje fronton így a második divízió támogatást nyert, időközben azonban az első és negyedik divízió frontján rosszabbodott a helyzet. A németeknek sikerült tekintélyes erőket az Yser balpartjára vetni s a belga csapatok visszavertették. A visszavert belga csapatok az Yser partja mentén Schoorl és Tervate közt már előre megerősített állásokat foglaltak el.

Október 23. és 24. között éjjel a németek tízenegye nagy fronttámadást intéztek Dixmuiden ellen, de ezeket a belgák és franciák visszautasították. Október 25-étől 30-ig a belgák és franciák — az utóbbiak még néhány területiális csapattal megerősítve — az Yser és a Nieuport-Dixmuiden vasutvonal közti minden talpalattnyi földet védtek s a vasutvonal minden erőlködés ellenére se tudták hatalmukba keríteni a németek. Ramskapelle falu bevételé után október 31-én az ellenséget a 42. francia és a 2. belga divízió őrjögő ellentámadása végleg visszavetette.

Ezután következett a területek elárassítása s a németek kényszerültek az Ysertől nyugatra eső vidék teljes kiűzésére.

— Kétségtelen sikerünk volt ez — írja a belga katonai lap — de milyen drágán kellett megvásárolnunk! A belga hadsereg a harcokban egész haderejének negyed részét veszítette el!

Egy német katonatiszt az yperni harcokról a következőket írja tábori levelében:

Még mindig azon a vidéken vagyunk, ahol négy hét előtt, de valamivel előbb, mindössze már négy kilométernyire Yperntől. Minden négy napban elől vagyunk, aztán a második, végül a harmadik vonalban, mint tartalék. Híron nap óta ismét hátul vagyunk, a szétlőtt faluban s élvezzük az aránylagos nyugalmat.

A múlt héten csapataim súlyos veszteségeket szenvedtek. Egy reggel fél öt órakor parancsot kaptam, hogy fél hatkor általános támadás. Még karomsötét volt, amikor megindultunk. Egy udvar felől egyszerre tüzet kaptunk. K. hadnagyot küldtem ki egy szakasszal, hogy őrítse ki az udvart. A szakasz meg is felelt kötelességének, de a kedves bajtárs elesett. Lassan, óvatosan haladtunk ezután előre s már nem lehettünk messze az angol lövészárkoktól. Egyszerre oldalról gépfegyvertűzet kaptunk. Ezeket a gépfegyvereket az ördög találta ki! Egyidejűleg az angol lövészárkok felől is őrlt tüzet kaptunk. Aztán egyszerre elhallgatott a gyalogsági tűz s megint a gépfegyver kattogott. Röviddel ezután rohamot intéztünk az angol lövészárkok ellen s nagy veszteségek közt kiűztük őket.

Nagy veszteségünk volt úgy a legénységben, mint az altisztek és tisztek között. A szíven összeszorul, ha a sok kedves bajtársra gondolok, akikkel annyi jó órát töltöttünk együtt. A holttesteket néha csak napokkal, egyszer csak tízenkét nappal később temethetjük el. Hogy milyen állapotban voltak, azt képzelheti, de az ellenség nem adott időt, nem engedett nyugalmat a temetésre.

A halálnak olyan aratása volt köztünk és ellenfeleink közt, amely Ypernek ötszáz év előtti rémnapjaira emlékeztet. A pestis, az „yperni halál” oly szörnyen pusztított akkor, hogy a kétszáz ezer főnyi lakóság egy tized-

résznire fogyott le. S most ismét arat a halál a csodaszép — vagy egykor csodaszép — község körül. S majd ötszáz év múlva Brabantban ismét az „yperni halálról” fognak beszélni, de nem 1850-re fognak gondolni, hanem 1914-re...

Oroszország béke-ára — a monarchia.

(Németország szövetségi hűsége. — Pétervári hangulat kép.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 16.

A Frankfurter Zeitung az oroszországi politikai hangulatról az antant köréből a következő információt szerezte: Az orosz konzervatívok hajlanak a Németországgal való tisztességes kiegyezésre, ha ez hajlandó volna Ausztria-Magyarországot feláldozni. Azt állítják, hogy a cár lengyelországi utazása alkalmával a harctéren tanácskozott is a tárgyanban a hadvezérekkel. Katonai körök ezzel szemben elsősorban az orosz fegyverek presztízst akarják megőrizni. Ők rendezték a moszkvai kereskedők tüntetését a háborúnak Németország teljes leverettségig való folytatása érdekében.

Mind nagyobb a feszültség a konzervatívok — akik Poroszország gyengítésében a radikális dindalát vélik látni s ezzel veszélyt Oroszország számára s a forradalmi párt közt. Azokat a lapokat, amelyek a konzervatív irányt képviselik, nem nyomja a cenzura.

Német lapok ehhez hozzátesszik, hogy ha a jelentés hü tükre az orosz felfogásnak — hogy a cár így nyilatkozott volna, alig képzelhető — akkor az egészből csak annyi tűnik ki, hogy Németország felfogása a becsületről homlokegyenest ellenkezik Oroszországgal. Hogy Németországban senki sem gondol olyan „becsületes” kiegyezésre, amelyet az orosz lapok kívánságának tartanak, azt felesleges is mondani. Mi — írják a német lapok — az ilyen kijelentésben csak annak kísérletét látjuk, hogy közünk és szövetségünk közt bizalmatlanságot keltsen; ez a kísérlet pedig olyan nevetséges, hogy még csak sértve sem érezzük magunkat.

A „Stockholms Dagblad” szerint Pétervárott minden a háborúra emlékeztet. A fényes uniformisok eltűntek, azon a kevés tiszt, akik visszamaradtak, árvaoknak és elhagyottaknak tetszenek. A cári palota őrsége piszkos uniformisában mindennek inkább látszik, mint harcosnak. Az utcai forgalom megcsappant. A kirakatokban felhívások vannak, amelyek arra kéri a publikumot, hogy ne beszéljen németül. A sebesültek és gyógyulók azok, akik boldogoknak és megelégedetteknek látszanak egy-egy ápolónő vezetésével kisebb csoportokba sétálva. Ezzel szemben a kórházakban nem a legjobbak az állapotok a kószerekben nagy a hiány. Az örköző sebesültek rendkívül el vannak csigázva, miután utazás közben — amely a rend hiánya miatt amugy is sokáig tart — egyáltalán nem ápolják őket. Különösen rosszak az állapotok olyan kórházakban, ahol hadifoglyokat ápolnak, mint ahogy egyáltalán a hadifoglyok helyzete nagyon siralmas Oroszországban. Rendkívül sok öngyilkosság is fordult emiatt a hadifoglyok közt elő. Igazán szükség volna arra, hogy az állapotokat pártatlan külföldi vizsgálólat végre szanalja.

Anglia öngyilkossággal védekezik a német invázió ellen.

— Nem mehet hajó a britt kikötőbe sem. — A partok sürgős megerősítése.
A flandriai csatákban hátrálnak a szövetségesek. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Küzdelem Ypernél.

Rotterdam. A holland határról jelentik idevagyó és angol lapok haditudósítói, hogy az Yser vonalán ismét teljes erővel megindult a küzdelem. Tegnap reggel hatalmas ágyúdörgés hallatszott.

Skysből jelentik, hogy Yper környékén hétfőn reggel különösen elkeseredett volt a harc. A német ágyúk szakszerűtlenül bombáztak. Kivétel nélkül minden német előőrsön van telefonállomás, amelyek az egyes előőrsöket összekötik a sereg zömével. A németek telefonfülkékül kereken járó fürdőházakat használnak.

Amsterdam. A londoni „Daily Chronicle” jelentései szerint a németek offenzívája az árterületen egy napig sem szünetel és az angol csapatoknak, amelyek a leginkább veszélyeztetett pontokon állanak, állandóan új hadiesetek ellen kell védekezniük. A németek például ilyen módon kísérették meg skót ezredek megtámadását: Nagymennyiségű apró, keskeny tutajt gyártottak és falombokkal takarták be ezeket. Minden tutajon három katonát rejtettek el. A tutajok tökéletesen hasonlítottak gyökerétől megfosztott fákhöz és bokrokhoz, amilyen számtalan uszik az árterületen és így az angol őrsök nem is ügyeltek rájuk. Órák hosszat tartó nehéz munkával, az ár által sodortatva, lassanként sikerült a németeknek egész közel jutni az angol állásokhoz. Alkalmatlan pillanatban a falombok közé elrejtett német katonák gyorstűzet bocsátottak a meglepett angolokra és dörgő hurrával kísérték a tüzelést. Az angol táborban keletkezett zűrzavart kihasználta a németek, három hatalmas páncélos motorosnak, gyorstűzelő ágyúkkal felszerelve örült sebességgel odahajtott és közvetlen közelből borzalmasan tüzelni kezdett a skótokra. Ezek kénytelenek voltak visszavonulni, mert tüzésük nem mert löni, félve, hogy saját embereit is találja. A németek általában sokszor dolgoznak tutajokkal és egészen lapos motorosokkal. Ilyen segédeszközökkel sikerült nekik háromszori meggyűlölt kíséret után december 7. és 8-ika közti éjjelen Perwysernél belga csapatokkal szemben kikényszeríteni az Yser-csatornán való átkelést.

Páris. A németek nagyon erős aktivitást mutatnak Ypernél és több támadást indítottak a francia csapatok ellen, amely támadások közül a francia hivatalos jelentés beismertetése szerint, egyenlőre sikerrel járt a németekre nézve. Ugyancsak elismeri a francia hivatalos jelentés, hogy a németeknek a front egyes részein sikerült több lövészárkot elhódítaniuk. Arras táján erős tüzési harc folyik. Az Argonnekban ismét támadtak a németek. A német tázéség általában mindenütt nagyon eleven volt.

Kopenhága. A Politikának jelentik: A franciák folytonos erőlködése, hogy a németek Yser melletti védőműveit megsemmisítsék, állandóan balsikerrel járnak. Az Ysértől délre a németek egy hirtelen előrenyomulással Saint-plo közelében támpontot nyertek.

Az Argonnekban a franciák azon igyekeznek, hogy visszahódítsák a Gruria-erődöt. De fáradozásaik sikertelenek. Viszont a németek folyton terepet nyernek.

A francia harctéri helyzet.

Milanó. A Corriere della Sera tudósítója táviratosza Párisból: A Temps mai számában megismerjük De la Croix tábornok és cikkében arra a végeredményre jut, hogy a mai harctéri helyzetet csak új haditervvel lehet megjavítani és a főhadvezetőségre vár a nagy feladat, hogy az alkalmas pillanatot megragadja. Részleges támadások az olyan kiterjedt harcvonalon, mint a nyugati hadszíntér, céltalanok. De la Croix meg van győződve arról, hogy azért állott be az üggyel a nyugati harctéren, mert a németek csapatokat szállítanak a lengyel harctérre.

Páris. (Genf. át.) A párisi lapjelentések szerint az általános helyzet a nyugati harctéren nem változott. A németek nagyon erős aktivitásba léptek Ypernél. A németek támadása a francia hivatalos jelentés szerint is több ponton sikerrel járt. Ugyancsak a francia hivatalos jelentés állapítja meg azt is, hogy a front egyes pontjain sikerült a németeknek az első lövészárkvonalban több lövészárkot elvenni.

Arras táján és Juvinourtól erős tüzési harc van. Az Argonnekban ismét támadtak a németek. Varennes táján a franciák csak arra szorítkoztak, hogy elfoglalt pozícióikat megerősítsék.

Becsapták az angolok a franciákat.

Genf. Angolok a francia harctérre ígért százezer ausztráliát Egyiptomba irányították. Hadvezetőségek ezért összekülömböztek.

A franciák vágyódása a béke után.

Páris. A Galiciából és Lengyelországból érkező híradások úgy látszik, bizonyos törekvéseket váltottak ki Franciaországban a béke irányában. A béke utáni vágy rendkívül erős, mert a franciák, akik mindig tiszta ítéletükkel dicsekszenek, maguk sincsenek abban a hitben, hogy a német hadsereget határaikon túl való visszavonulásra készíthessék.

Indusok a német lövészárkokban.

Berlin. B. Z. am. Mittagban tábori levél jelent meg, amely szerint a lövészárkokból sokszor kérdezik a németek, mi legyen az átjött indusokkal? Katonáink mellett fekszenek és lövöldöznek angoljaikra.

Hátrálnak a franciák és angolok.

Budapest. A Pester Lloyd Nyugat-Flandriából német tüzértiszt leveléből közli a következőket:

— Tizenkét napja folytonosan harcban állunk. Naponta legfeljebb négy óra a pihenés, átázott köpenyben, szalmán. Ellenben az ellátás mindig kitűnő. Az angolok, franciák és indusok szívesen, de biztosan hátrálnak. Franciák naponta rakásszámba megadják magukat, ellenálló erejük megtörtnek látszik.

Alkalmatlanok besorozása.

Páris. A kormánynak a már egyszer alkalmatlanoknak nyilvánított népfelkelők új besorozására vonatkozó intézkedése ellenállásra talált. A La Guerra Sociale közli egy őrnagy levelét.

— Igen sokan a besorozottak közül — írja az őrnagy — nem bírják el a testi fáradságokat és gyenge szervezatuknál fogva ki vannak téve a tuberkulózia és egyéb fertőző betegségek veszélyének és ezzel helyőrségeinket a fertőzés fészkeivé teszik. Ez a legénység nem hagyhatja el a garnizont, le fog törni, mielőtt kiképzése be van fejezve és meg fogja tölteni a kórházakat. Ezek nem erősítik, hanem csak gyengítik a sereget.

Anglia rettegése a német inváziótól.

Berlin. A német invázió gondolata mindinkább foglalkoztatja az angolokat. Bár eddig csak egyenlőre német tengeralattjáró hajó közelítette meg Dover, az angolok mégis bizonyosnak tartják, hogy a német csapatok nem-sokára megkísérik a partraszállást. Ez a magyarázata annak, hogy Angliában minden előkészületet minél gyorsabban végrehajthassák.

Csak néhány nappal ezelőtt történt, hogy a hadügyminisztériumban tárgyalások voltak, amelyekre több katonai vezető egyéniséget is meghívtak, hogy a szükséges intézkedések megtételéről tárgyaljanak. Az angol városok polgársága is élénken foglalkozik a védekezés módjaitaival. Elsősorban polgárőrségeket szerveznek, bár Kitchenr lord egyelőre határozottan ellensz em. Edinburg polgármestere a nemzetiségi mozgalmat szintén helytelennek tartja és egy hirdetésben ezeket mondotta: „Csak maradjanak a polgárok nyugodtan lakóhelyeiken. Az angol hadsereg a legvégsőig megvédelmezi tüzhelyeiket. Hogy mit tegyünk az önvédelem céljából, azt majd később közöljük.”

A legszigorúbb intézkedéseket a partvidékeken léptetik életbe. Természetes, hogy ezeket a katonai jellegű intézkedéseket a legnagyobb titokban tartják. Norfolkban lázasan dolgoznak. Norwichban szétrombolták az angolok a városba vezető utakat, hogy a németek partraszállását megakadályozzák. Yarmouth, Lowestoff, Grimsby és Folkestone városok mind mind hasonló partvédelmi intézkedéseket tettek. Lowestoffban hirdetésben tudatták a lakossággal, hogy százötven rendőr áll a polgárság rendelkezésére az esetben, ha a németek megjelenének.

Ebben az esetben mindenkinek el kell hagynia a házat és a rendőrök biztos helyre szállítják őket. Southendben hatszáz polgár nemzetőrséget alakított, amelynek a feladata az, hogy a szükséges pillanatban a háza védelmére fegyvert fogjon.

Hogy az angolok mennyire félnek a németek inváziójától, arra legjellemzőbb a Daily Mail közlése, amely szerint Cleethorpeben egy ember, aki öngyilkosságot követett el, hátrahagyott levelében azt írta, hogy a német Zeppelinektől és bombáktól való féltelmében követte el az öngyilkosságot.

Elzárva az összes angliai kikötők.

Hamburg, december 16. Az angolok minden igyekezete ellenére is sikerült immár egy-két részletet megtudni a Falkland-szigetek körüli ütközetről. E hiteles helyről — Port-Stanley-n át érkező híradás szerint — az angolok vesztesége közülből 100 halott. Sturdee admirális hat egységből álló tünadó flottája annyira megsemmült, hogy a további akcióval föl kellett hagynia a délamerikai kikötők dokkjában várja rendbehozatalát. Az ütközet az argentinai vizeken vette kezdetét s öt órán át folyt szakadatlanul. Az angol admirális flottája már-már szorult helyzetbe került, ami abból is megállapítható, hogy a két flotta, a német és az angol, párhuzamosan vonult, — egymással farkasszemét nézve — egészen a Falkland-szi-

getekig: tehát az angoloknak nem sikerült körülszárnio a német hajókat.

Végül is kénytelenek voltak az angolok igénybe venni a japán és francia hajórajt, amit érthető hiúságból el szerettek volna kerülni s az eddig rejtetten vesztelő idegen hajóhad előretörése néhány, negyedóra alatt eldöntötte az ütközet sorát. Hogy hajóvesztéseik is van-e az angoloknak, arra hiteles hír még nem érkezett.

A német hajóknak sorsa egyébként már hetekkel ezelőtt is meg volt pecsételve. Kiaucsu alól eltávozva, nem volt elegendő szénkészletük s nem volt sehol német kikötő sem, amelyet elérhettek volna s ahol szénrel elláthatták volna magukat.

Semleges kikötőket ugyan sűrűn látogatnak meg, itt azonban csak minimális mennyiségű szenet szerezhettek, annyit, amennyit az illető állam semlegességének megsértése nélkül adhatott. A „Nürnberg” például Honolulu kikötőjében mindössze 24 órai tartózkodásra kapott engedélyt s összesen 700 tonna szenet szerezhettek. Ezzel a minimális készlettel kényszerült ütközetbe bocsátkozni üldözőivel.

Hogy Anglia tengeri biztonságát a falklandi ütközet eredménye semmiképp sem fokozza, az a britt tengerészeti hatóság azon intézkedéséből is kiderül, hogy a britt szigetek partvidékének tulnyomó részét önblokád alá helyezte.

December hó 15-étől kezdődően bármelyik kikötő előzetes értesítés nélkül eltávolíthatja jelző bójáit, kiolthatja világító tornyai tüzeit, beszüntetheti révhajói működését. Természetes, hogy ezek után egyetlen semleges országbeli kereskedelmi vagy szállítóhajó sem fog vállalkozni arra, hogy britt kikötőbe térjen s a tömegtelen akna között találomra utat kereszen.

Ez az önblokád az angolok rettegésének legjobb bizonyítéka s olyan öngyilkos intézkedés, a mely feltétlen elismerése a német flotta fölényének.

Leszavazták a portugál kormányt.

Lisszabon. Reuter jelentés szerint a szenátus meghallgatván a kormánynyilatkozatot, bizalmatlanságot szavazott.

LEGUJABB

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentései.

Rtterdam: Enns írja, hogy oroszok veszteségét kizárólag az okozta, hogy Lengyelországban nem volt vasút.

Stockholm. Pétervárott nagy özszeesküvést fedeztek fel és ezért szigorították a hadiállapotot. Egyetemistákat és más főiskolákat beárították.

Szófia. Entente itteni követei a napokban hivatalos formában javaslatot tettek a bolgár kormánynak. Bizonyos területeket helyeznek kitátságba Bulgária javára, kárpótulásul, ha Bulgária, Románia és Görögországra vonatkozólag is kiterjeszti semlegességét, ha két állam arra határozná el magát, hogy entente mellett beavatkozzék a háborúba. Kárpótítás nagyobb lenne, ha Bulgária hajlandó lenne a monarchia és Törökország ellen fellépni. Bulgária az ajánlatot határozottan visszautasította. Egyrészt, mert nincs garancia kárpótlásról, másrészt pedig a népet különben sem lehetne rábírni, hogy Törökország vagy a monarchia ellen harcot viseljen.

HIREK.

— A dán parlament titkos ülése. Kopenhágából jelentik: A dán parlament december tizenharmadikán titkos ülést tartott, melyen Zahle miniszterelnök és Scaenius külügyminiszter fontos kijelentéseket tettek a külügyi helyzetről.

— Bulgária új bécsi követe. Konstantinápolyból jelentik: Toschew, Bécsbe áthelyezett bolgár követ ma volt bucsu kihallgatáson a szultánnál.

— Hazug hírek erdélyi zavargásokról. A Magyar Táviróda jelenti: Budapestről jelentik: Illetékesen megállapítható, hogy Erdélyben sehol olyan incidens nem történt, a melyet legrosszakaraturbb nagyítás rendezavarásnak nevezhetné.

— Halálozások. Rösler Armin dr. nyugalmazott ezredorvos, nagykamarási községi orvos e hó tizennegyedikén hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, tizenhatodikán délelőtt ment végbe Nagykamaráson. Az elhunytat mintegy két hónap előtt nevezték ki állomáshelyére, de tisztét már betegen foglalta el. — Ismer Henrik 73 éves korában Aradon elhunyt. Temetése december 17-én délután fél háromkor lesz a Damjanich-utca 2. számú házból. Halálát felesége és nevelt fia Dolga Imre gyászolja. — Bukoveczi Papp Lajos nyugalmazott királyi járásbíró december 13-án Lugoson 76 éves korában elhunyt. Temetése nagy részvét mellett december 15-én ment végbe. Halálát özvegye és nagy rokonság gyászolja.

— A szabadkai katonaszabadítók. Hirtadtunk nemrégiben arról a szenzációnak látszó leleplezésről, mely egy egész sereg szabadkai orvos bűnös manipulációját derítette ki. A szenzáció azóta meglehetősen lelohadt, amennyiben a megállapított 256 bűnügy a budapesti honvédbíróság előtt már csak 38 bűnügyre olvadt le és maga a vád is katonaszabadításból megvesztegetésé degradálódott. A kínos ügy szereplői közül ötven már a szabadkai ügyészség fogházában vannak és ügyük tárgyalását már a jövő hét elején meg fogják tartani a szabadkai törvényszék előtt a gyorsított bünvádi eljárás szerint.

— Az angolok hajóban szállásolják el az internáltakat. Rotterdamból jelentik: Londonból ideérkező hírek szerint az angolok, az internált németeket, osztrákokat és magyarokat a télen át hajókon akarják elszállásolni, ami rendkívül egészségtelen. A new-bury-i fogolytábor máris feloszlott. Az internáltak között számos tuberkulotikus és reumás beteg van, illetve sokan a fogáságban szerezték betegségeiket.

— Mennyit ér a cár feje Hindenburgnak. Berlinből jelentik: Az anyuska most nem kedveli a németeket általában, de kiváltságosan Hindenburgra — és bizonyára nem ok nélkül — nagyon haragudhatik. Erre mutat az Oroszországban szálban terjesztett szóbeszéd, mely szerint a cár Hindenburg fejére egy millió rubel jutalmat tűzött ki. Mikor Hindenburgnak fülébe jutott a cárdíja, mosolyogva mondta: — Én bizony a cár fejéért egy árva kopéket sem fizetek!

— Tizenkét napja alszik egy sebesült. Marburgból táviratozzák: Az itteni kórházban egy Gaticában megsebesült katonát ápolnak, aki már tizenkét napja alszik. Az orvosok mind a fáradozása sikertelen maradt, hogy felébressze. Az álvó katonának ebben az állapotában az orvosok egy ültetvényen is. A kórházban dolgozó orvosai körében nagy érdeklődést kelt.

— Üzleti jelentés a lövészárokból. Egy jókedélyű frankfurti kereskedő a következő tábori levelet küldötte a Frankfurter Zeitung-nak: Cégünk főtelepe most tudvalevőleg Franciaországban, főtelepünk pedig Kielben működik. Belga fiókunkat üzemihiány miatt beszüntettük és személyzetét a francia fióküzletbe tettük át. Én a második osztályban (2. hadseereg) vagyok őrségen (örvezető) és sok segédem van. Legjobb üzletfeleink a franciák; akikkel élénk üzleti összeköttetésben állunk. Üzletünk természeténél és jellegénél fogva a munkaidő nagyon változik. Sokszor megessik, hogy kuncsaftjaink éjnek idején keresnek fel bennünket és ilyenkor nem egyszer virradatig kell őket kiszolgálnunk. Leginkább a gyalogsági lövegeket fogyasztják, de akad vevője a gránátoknak és a srappelleknek is. A bajonettek iránt nem tanúsítanak különösebb vételkedvet. Ha ezekből minit mutatunk be nekik, feltűnő szelleggel távoznak az üzlethelyiségeinkből. Sok kellemetlenségei okoznak nekünk csereáruikkal. Bosszúságból még rakatáraik hitvány auschusportlékait is igyekeznek a fejünkhöz vágni. De ezzel ritkán találunk el bennünket és nem sok kárt tesznek velük a mi személyzetünkben. Üzlethelyiségeinket, sajnos, több ízben kell változtatnunk és mindannyiszor jobbb az idegen terepen. Előzőkenységünkről már több ízben tettünk bizonyosságot, amikor vevőinket igyekeztünk borsdóli főüzletünkhöz minél közelebb eső helyeken kiszolgálni. A franciák ezt az előzőkenységünket nem viszonozzák, mert üzleti tevékenységünk elé sokszor súlyos akadályokat igyekeznek gördíteni. Amikor ugyanis utazóink munkakészleteik bemutatására náluk jelentkeznek, a legbarátságosabb fogadtatásban részesülnek. Mire kiküldöttünk a sok akadály elhárítása után irodahelyiségeikbe bejutottak, rendszerint már hűlt helyét találják a főnököknek és alkalmazottaiknak. A forgalom mindjobban élenkül, mert vevőközönségünk exotikus indiai és afrikai színekkel gyarapodva, erősen megnövekedett. Karácsony táján nagy vásárra van kilátásunk.

— Adományok. A várbeli kórház betegeinek sorsán segitendő Rosch Ferencné, tábornok neje ételadományokat juttat rendszeresen a kórháznak. Az intézmény türelmesanyagáról a következő nemcsak adakozók gondoskodtak: Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, bankigazgató az Aradi Első Takarékpénztár nevében 100 korona, Tolnai János dr. 20 kor., Ring Géza bankigazgató a Megyei Takarékpénztár nevében 80 korona, Az Aradi Lloyd társulat 20 korona Várárhelyi Janka a Vörös Kereszt nevében 30 korona, Neuman Dániel báró 100 korona, báró Andrányi Károlyné 100 korona, Kintzig János 20 korona, Pálmai Lajos dr. 20 korona, Lakatos Ottó dr. rendfőnök 20 korona, Izr. hitközség 20 korona, öv. Andrányi Károlyné 6 korona, báró Urbán Ivánné 20 korona, Kell Lipót dr. 20 korona, Rosenberg Miksa 10 korona, Wadowszky Gusztáv és neje 10 korona, összesen 546 korona. A betegek nevében a nagysekkü adakozóknak mély és hálás köszönetét fejezi ki a várbeli kórház vezetősége.

— A waggongyári munkások jótékony-sága. Szép és díszes áldozatkésztséget mutatnak a hadbavonultak családtagjaival szemben az aradi waggongyár munkásai. A mozgósítás elrendelése óta fizetésüknek egy százalékát a hadbavonultak hozzátartozóinak segélyezésére fordították a derék munkások és ilyen módon négyezer koronát gyűjtöttek már össze, amit karácsonykor fognak szétosztani. Ezenkívül nagyobb összeget fordítanak arra a célra, hogy karácsonyi ajándékokkal kedveskedjenek a waggongyári tartalékkórház sebesült katonáinak.

— Jótékony-ság. A néhai Lengyel Tivadar emlékének megörökítésére szolgáló alapítványhoz hozzájárultak: Barta Adolf (Temesvár) 50 korona, Lengyel Manó 20 korona, Szendrey Mihályné, Herbststein C. urnók, Rosenfeld Hermann, Grünberger Adolf 10-10 korona, Weisz Izse és neje 5 korona. Az eddigi gyűjtés összege 570 korona. Az alapítványt igazgató hozzájárulások Klein Sándor urhoz (Arad, Minorita palota) juttatandók.

— Franciaország megrendelte a tiltakozásokat. Egy madridi levél alaposan lerántotta a leplet a franciáknak egy kinos, komikus ügyéről, amelyet pedig szívesen agyonhallgattak volna. „A francia tudományos akadémia — írja a spanyol levelező — Rheims bombázása után a Real Academia de San Fernando-nak (a spanyol tudományos akadémia) Madridba hivatalos iratot küldött, amelyben a legsötétebb színekkel esetenlve írták meg, miként dulták szét a németek a székesegyházat és kéri, hogy a Real Academia fejezze ki tiltakozását. (Megjegyzendő, hogy az olasz és svájci művészek tiltakozása sem önként, hanem megrendelésre történt.) A spanyol akadémia összeült és az ülés megnyitása után talált egy akadémikus s egy röviddel ezelőtt megjelent könyvet mutatott fel. A könyv Girona városáról szólt és szerzője az olasz követség madridi katonai attaséja. Ebben alaposan meg van írva, hogy az 1808-iki spanyolországi betöréskor a franciák nemcsak, hogy szétdúlták a geronai katedrális, hanem meggyalulták szent Narcis sirját, elrabolták a generalisszimusz jelvénnyeket s a sir egyéb kincsait. Ez az epizód azután egész sorát elevenítette fel azoknak az eseteknek, amelyekben a franciák spanyol műemlékeket tettek tönkre s a Real Academia úgy döntött, hogy nem áll kötélnek a francia felhívásra. A megokolás igen diszkrétül úgy szólott, hogy Spanyolország szigorúan neutrális, már pedig az akadémia tiltakozását, mint politikai aktust foghatnák fel, holott a politikának a magas tudományokhoz semmi köze.

— A Kölcsey-Egyesület ötödik irodalmi délutánját rendezi december 20-án vasárnap délután öt órakor. Az egyesület vezetősége ez idén különösen nagyszabású programot állított egybe és amíg más esztendőekben csak négy előadás jutott a téli szezón első felére, most már az ötödik élvezetes és a hánoru nagy, mindenkit izgató és érdeklő problémáival foglalkozó irodalmi zsorra invitálja a Kölcsey-Egyesület hálás közönségét. Az ötödik háború zsorra Czako Ambró dr. bajai főgimnáziumi tanárt látja vendégül az egyesület. A fiatal, lebilincselő előadásmódoru pap-professzor a lélek mélységeinek, a lelki jelenségek történelmi eseményekben megnyilatkozásának nagy tudásu kutatója és egyike azoknak a varázssos képességű előadóknak, akiknek minden szaván feszült figyelemmel csüng hallgatósága. A Kölcsey zsoron A történelmi materializmus és a háboru címen tartja előadását, amely egyenesen szenzációsnak ígérkezik. A bajai főgimnáziumi tanár előadást szavalat és zene-szám előzi meg, úgy, hogy az ötödik Kölcsey zsor pompás programja a következő lesz: 1. „Inádkozik a király” költemény Várady Antaltól. Szavalja Heppesné-Harmath Jéna. 2. „Rondo capriccioso.” Mendelssohn-tól. Zongorán előadja Gaudi Elemér. 3. „A történelmi materializmus és háboru.” Előadja Czako Ambró dr. bajai főgimnáziumi tanár. — A vasárnapi Kölcsey-zsor — nem mint a legutóbbi két altérő s'kalommal — ismét a megszokott időben: délután öt órakor veszi kezdetét.

— **Elesett és megsebesült tisztek.** A 79. vesztésé- lista szerint a következő tisztek *hal-
tak hősi halált:* Benes Tamás ezredes 14. gye.
Kalenda Richárd tart. hadnagy 100. gye.
Klein István tart. hadnagy 3. tiroli vade.,
Mendl Viktor dr. tart. hadnagy 3. tiroli vade.,
Torday József dr. tart. hadnagy 3. tiroli vado.
Megsebesültek: Debrő István kadét 2. tiroli
vade. Dokupil Antal zászlós 3. tiroli vade.
Ivascu Ovidiusz főhadnagy 61. gye. Kuntz Fri-
gyes tart. hadnagy 28. vade. Lucay Gyula tart.
hadnagy 61. gye. Mally Gyula főhadnagy 100.
gye. Paiss Mihály dr. tartalékos hadnagy 28.
vadászezred, Straulea Döme tartalékos kadét
28. vadászezred, Tóth Kálmán tartalékos had-
nagy 61. gye. *Hadifogságba kerültek:* Broier
Oszkár tart. hadnagy 74. gye., Hrubieskó An-
tai hadnagy 32. magy. népfelk. Nis, Kubassy
Sándor kapitány 9. honvéd husze. Csembar,
Oroszország, Murányi Miklós főhadnagy 21.
honv. gye. Vadász Gyula hadnagy 32 magyar
népfelk. Nis.

— Olcsó ékszerek alkalmi vételek foly-
tán arany, briliáns, gyémánttárgyakat és órá-
kat igen olcsón nagy választékban árulit Wald-
mann I. ékszműves, Szabadság-tér 14. sz.

— Franciaország gabonatermése. Genfből jelentik: Párisi jelentés szerint David földművelésügyi miniszter a „Petit Parisien“ munkatársa előtt úgy nyilatkozott, hogy Franciaország mezőgazdasági helyzete sokkal jobb, mint remélték. A gabonatermés teljesen kielégítő; a buza, rozs és zab jelentéktelenül kevesebb, mint volt 1913-ban.

— **Köszönetnyilvánítás.** Lengyel Tivadar ravatalára szánt koszoru megváltására *Austerweil* Zeigmond 50 koronát adományozott szegények között való azonnali kiosztásra, mely kegyeletos és nemesszívű adományért köszönetet mond a *chewra* kadisa és izr. jótékony egyesület elnöksége.

— Kérelem. Az Arad városi gyermekkórház igazgatósága felkéri a nemesszívű közönséget, adományaival tegye lehetővé, hogy a kórházban ápoltt szegény gyermekek részére karácsonyi ünnepélyt rendezhessen. Az adományok az Arad városi gyermekkórház gondnokságához a gyermekkórházba küldendők.

— P. Márkus Emma a Boszorkány címszerepében lép ma fel, amely alakítása ezt a darabot a Nemzeti Színház legvonzóbb műsordarabjává tette. A darabban részt vesz az egész társulat. Holnap a Vasgyáros Clairjében bucsuzik a nagyművész. — Kállay Jolán ma már Aradra érkezett és részt vesz a prólákon. Első fellépése szombaton lesz. — Hamupipőkére, erre a bájos gyermekoperettre készül a társulat. Karácsony előtt, 24-én délután kerül színre a gyermekek öröme.

— Pótvásár Vajdahunyadon. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ozuton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a kereskedelemügyi miniszter engedélye alapján Vajdahunyad. r. t. városban a folyó évi november hó 10. 11. és 13-ára esett, de hatósági intézkedés következtében elmaradt országos állatvásár helyett folyó évi december hó 18. és 19-án póttállatvásár tartassék.

— Tíz nap. Rövid idő ugyan, de mégis milyen fontos időszakot jelent a karácsonyi ünnepek alatt. A nagy, hatalmas forgás, a várva-várt igazi forgalom szünetekben, ilyenkor játszódik le, a városok boltjaiban. Megindul az emberáradat és a keresők, bár a nehéz munka az övék, örömmel látják, mint telek az üzlet vásárlóközönséggel. Természetes, hogy ezen mozgalmasság napokban, a legnagyobb dírdíjt azok az áruházak ülik, amelyek a sok játék- és ajándéktárgyakat szállítják a karácsonyfa alá. Vezető szerepe van Fischer Simon Nagyáruházának, Szabadságtér 12. sz. alatt. Ha betekintünk ebbe a ragyogó helyiségbe, büszke árrésszel találunk el, mert azt látjuk, hogy bizony már nagyváros számba megyünk. December 20-ikán, vasárnap egész nap nyitva lesz az Áruház. 1985

— Karácsonyi és újévi alkalmas ajándékok, elegáns női táskák, uti készletek, bőrdobok, fésű- és manikűr-garnitúrák, játékszerek, társasjátékok s más ajándéktárgyak nagy választékban és legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél, Arad, Andrássy tér 16.

— A háboru aktualitásai. A jó és olcsó bevásárlási forrás Aradon a Színházi Versenybázisban található, ahol már megkezdődött a nagy karácsonyi vásár az e célra külön átalakított emeleti örlési termében. Külön játék-baba klinika. Tekintve a mai viszonyokat, a nálam vásárolt babákat a legnépszerűbb árban javítom. Színházi Versenybazar. 5767

-- Figyelem! Minden vevő, ki bevásár-
 lását Vas Sándor és Társa drogériájában
 Andrásy tizen szekerű, vásárlása mellé egy
 csinosan kiállított szalveta-gyűrűt kap aján-
 dékba. Telefon 1026.

— Karácsonyi és újévi ajándékokban alkalmi vásárlás nyílt meg Fels. her. Mór üveg- és porcelán üzletében Anarassy-tér 25. (Telefon 568.), ahol a legizlésebb réz- és bronz díszműtárgyak és gyönyörű virágkülönlegességek óriási választékban vannak. Képretevezések legizlésebben készíttetnek. Képes árjegyzéket kívánatra bármintve küldök. 5769

— A háborúra való tekintettel mélyen leszállított árakban árusít briliáns, gyémánt, platina, arany- és ezüst ékszereket, ezüstműveket és órákat Igaz Sándor ékszerész, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 821. sz.

— Jön Waldemár Psylander az Apol-
lóba. 5832

— Nagy karácsonyi vásár Kerpelnél. 411

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 307
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — 181
Nyomda	— — — — 101

*Hizelegnek a lengyeleknek
az oroszok.*

(A tönkrement lengyelországi ipartelepek. — Ötven millió hitel a varsói bankoknak. — Lemberg-i képek. — orosz lapszemelvények.)

Az Állati Közlöny tudósításaiól.

Arad, december 16.

Oroszország most minden lehetőt elkövet, hogy Varsó szimpáfiáját a háboruban erősen megviselt Lengyelországról anyagiakban gondoskodással megnyerje. A Nowoje Wremja jelentéso azoriat Pétervárott Bark pénzügyminiszter és Charitonow birodalmi ellenör rendkívül barátságosan fogadták a varsói nagybankok és kereskedőházak küldöttségét, amelyet Lubomirski herceg és Kronenberg báró vezettek. A küldöttség ötven millió rubel hitel engedélyezését kérte a lengyel bankok számára, hogy ebből az összegből az üzemükben megzavart és teljesen tönkretett iparvállalatokat és telepeket újra üzemképesse tegyék, fölépítsék. A varsói kerületben — jelentette a deputáció — jelenleg csak azok a gyárak és ipartelepek dolgoznak, amelyek hadicélokra, hadseregnek is szükséges készítményeket állítanak elő, de még ezeknek az üzeme is felére redukálódott. Az 1910. évi adatokkal összehasonlítva, a termelés hatvanöt millió rubellel csökkent és 400.000 gyári munkásból alig ötvenezernek van munkája. A munkásosztály ennek következtében havonta kilenc millió rubel keresetet veszít el. Az orosz vezető körök kijelentették, hogy elvben készek teljesíteni a varsói pénzügyi világ kívánságát, azonban azt hiszik, hogy az ötven millió rubel kevés lesz. Maklakow belügyminisztert már fel is hatalmazták, hogy az állam bevételeiből jelölje meg a felhasználható tételeket a hitel kiutalására.

Oroszországban különben nagyarányu gyűjtés indult meg a háboru lengyelországi áldozatainak segítésére. A Kurjer Warszawski jelentése szerint a gyűjtés eddigi eredménye 500.000 rubel és fél millió láda mindenféle háztartási holmi, leginkább női ruhanemű. Pétervárról küldöttség szállította el Varsóba az oroszok ajándékát a lengyel fővárosnak. Mintán maga Varsó eddig aránylag csak keveset szenvedett a háboru borzalmaitól, a lengyel központi segítő bizottság az ajándékok hét százalékát osztotta ki a varsói szegényebb lakosság közt, a többit vidékre küldte szét.

Különösen szokat szenvedett a háborútól Kielee kormányzóság, a hol minden kereskedelem teljesen megszűnt. A kormányzóságban levő nagy gránit és márványtelepeket, a melyekből a lakosság jelentékeny része megélt, a harcokban egészen elpusztították, feldúlták, hasznavehetetlenné tették.

Üzletáthelyezés! Zöldy Gyula

modern címfestő-
műtermét Arad,
Lázár Vilmos-utca 1-2.
szám alá helyezte át.

Az orosz kormány különben mindenféleképpen kedveskedni akar a lengyeleknek. Így az orosz oktatási minisztérium Harnsewicz lengyel da-
maképviselő kérésére megengedte, hogy a lengyel magániskolákban, a melyek a lengyelországi nép-
oktatási intézetek legnagyobb részét képezik, az általános történelmet és geográfiát is lengyel nyelven tanítsák, csupán Oroszország történetét és az orosz földrajzot, valamint az ószláv egyházi be-
szédeket kell orosz nyelven tanulni továbbra a lengyel fiuknak.

Lembergben, a melyet az orosz lapok már Oroszlengyelországhoz tartozónak hírdetnek, az előkelőbb személyiségek közül az orosz uralom alatt is a városban maradtak eddig Bilewowski keletkezés érsek, Teodorowicz ürmény érsek, Rutowski, Stahl és Schleicher városi előjárók, Milewski a népbank igazgatója, továbbá Badani Henrik Szaniszló gróf és Pininski Leo gróf, akik a polgárőrséget vezetik. A városi statisztikai hivatal vezetője: Dyskiewicz igazgató megerősíti azt, hogy az oroszok bevonulása előtt tizenkét-
ezren menekültek Lembergől. Miután pedig

a lakosságból sokakat besoroztak a hadseregbe, Lembergnek ma össze-vissza 150,000 lakosa van. Ezek haraktételenné váltak az orosz katonák is tartózkodnak Lembergben. Ezeknek a sorsa az orosz uralom első napjaiban egyenesen kétségbe-
ejtő volt. Most azonban a lengyel emigráció tagjaiból alakult bizottság gondoskodik a Dnie-
dusycza, Pininska és Skorbek grófnők vese-
tésével szerencsétlen katonáikról.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1914. évi december 17-én:

A) Bérlet.

A. Bérlet.

P. Márkus Emma vendégtellettével:

Boszorkány.

Dráma 5 felvonásban.

Kezdete este 1/2 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Képeskönyvek

20, 30, 50, 70 fillér, 1 K., 2 K.

4861

Mesekönyvek

20, 30, 40, 60 fill. 1 K., 2 K.

Társasjáték

30, 50, 70, 90 fill. 1-50, 2 K.

Legújabb, 70 fill.

Toronykockajáték

Karácsonyi és

Ujévi képeslapok

4-6-8-10 fill.

Levélpapír

fehér és színes

csomagban 20 fill.,

dobozban 1 K.-tól

Décsi Géza könyv- és papírüzletében
Forray-utca. Telefon 902.

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek az Aradi
nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Cognac,

Likörök,

Szilvorum,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 5781

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivitel.

Luttwák József

déligyümölcs és magyar ter-
mények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám

(volt Spielmann ház) saját ház.

Van szerencsém a t. vevőközönség b.
tudomására hozni, hogy most érkezett
meg több rakomány nyírségi rózsabur-
gonya és kassai fejes káposzta. Dacára
a most uralkodó drágaságnak, az alatti
árakat ajánlom: 100 kilo prima I. r. rózsabur-
gonya K 9-50. 100 kilo II. r. rózsabur-
gonya K 9. 100 kilo fejes káposzta K 8.
Alkalmam volt ismételtén egy rakomány
citromot és narancsot vásárolni. 1 láda
300-as különlegesség K 13. 1 láda 200-as
prima narancs K 13. 1 darab különle-
ges citrom 5-6 fillér. 1 darab különle-
ges citrom kisebb 4 fillér. Egyben
ajánlom a minden héten csütörtökön
reggel érkező friss élő halak minden
fajtáját, rakományon pedig naponta friss
halak kaphatók. Továbbá 1 kilo kassai
torma 50 fillér. 1 kilo I. r. makói vörös-
bogyó 35-40 fillér. 1 kilo II. r. makói
vörösbogyó 24-26 fillér. 1 kilo prima
citrom máriai különlegesség 52 fillér.
1 kilo I. rendű dió 60 fillér. — Köser
(Hochsler) friss tormásvirág, füstölt hús,
kolbász, állandóan üzletemben. A t. vevő-
közönség pártfogását kérem, tisztelettel
2861 **Luttwák József.**

A legolcsóbban szerezhet-
jük be szükségleteinket

A Központi Nagy Áruház-

ban József főherceg-ut 1. (a városházzal szemben.)

Nagy

Karácsonyi Vásár

játék, diszmuáru
és karácsonyfa-diszekben.

Jótevény egyesületek és Vörös.
kereszt részére 10% engedmény.

Költözködők
figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3761

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

3000 métermázs
préselt szénára,
ugyanannyi préselt
szalmára

szóló, Szegedre bér-
mentve szállítandó
katonai szerződés
átadó. — Ajánlatok
küldendők lehetőleg
sürgönyileg 5868

Neuman József cég-
hez, Makóra.

Igaz Sándor

ékszerész

Minorita-palota. Telefon 321. sz.

Mélyen leszállított árak!

Nagy választék: Brilláns, gyémánt,
pálinka, arany és ezüst ékszerekben,
:: ékszművekben és órákban. ::

Alapítva 1902-ben.

5855

Alapítva 1902-ben.

Nyáry Testvérek

cukor, likőr- és rum gyára
Arad, Salacz-utca 2 szám.

Ajánljuk a közönség karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült csokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választéku fa díszeket és csillagszóró gyertyákat. Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Olcsó árak. Szolid kiszolgálás. Pontos kiszolgálás.
Telefon 249. szám. 5348 Telefon 249. szám.

Ajánlok

katonai, tábori, deák, sodrony- és kárpított vaságyakat, vasmosz-
dókat, éjjeli szekrényeket, gyer-
mekágyakat, és kocsikat, sodrony
ágybetéteket, és nyugágyakat, ru-
ganyos és kárpított madracokat,
divánokat, afrikai és kőszőr madra-
cokat, réz és féltéz ágyakat, réz
mosdók és réz éjjeli szekrényeket
Egész háló szoba, szálloda, kávé-
ház, kórház és intézetek berende-
zését, ruha állványokat, fa- és
széntartókat, lábtörőket, levarott
szalmazsákok, kocsik ülések, réz-
karnisok, szoba klozet és bidet,
vasútház, egy berakott spárhet,
homok hordó mészáros és hen-
tes kis stráfkocsi, és kézi kocsik.

Garai Károlynál
József főherceg-ut 11. szám, Karo-
lina-utca sarkán lévő butor üz-
letben. 5287

'Bérbe adatik'

méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában a
színházzal szemközt, az Atzél Péter-utca nyíló egy
tágas diszes előkelő

üzlethelyiség

mellőkhelyiségeivel együtt; továbbá bérbe adatik a
Zrinyi-utca nyíló még két szép üzlethelyiség.
A helyiségek központi fűtéssel vannak felszerelve.
Értekezhetni alólírott házigazdnokkal 5701

Bódy Bódog.

Egy alkalommal vétel kapcsán al-
kalmam nagyobb mennyiségű I. r.
tűzifát olcsón megvásárolnom. En-
nek következtében azon kedves
helyzetben vagyok, hogy

apritott

tűzifát

rendkívül jutányos áron áru-
sithatok.

— Kivánatra házhoz is szállítom. —

Tisztelettel

Virág Kálmán

Arad, Erzsébet királyné-körút 59.

Telefon 65. sz. 5785

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Zimmermann Ignác

Játékok, Pathé-grammophonok
és lemezek tü nélkül, nagy vá-
lasztékban, legalkalmasabb
karácsonyi és ujévi
ajándéktárgyak kaphatók

Zimmermann Ignác

noringbergi, diszmű, férfi-
divat és játékaru üzletében
Aradon, Szabadság-tér 21. sz.
a színházzal szemben. 5828

Óriási választék
társasjátékokban,
gőzgépekben és la-
ternamagicákban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat
vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-
kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivi-
telben. Sodrony-ágybetétek vas- és fahereit minden
méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk
mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség: Aulich L.-utca 14. Üzlethelyiség: Zrinyi-utca.
Gyári telefon 423.

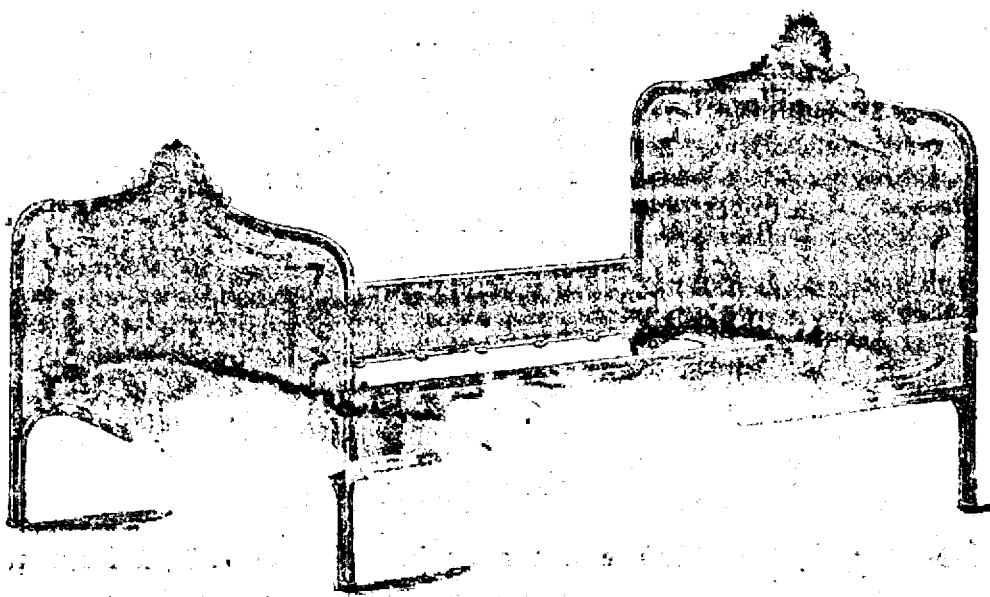
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bér-
mentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 5697

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező tanoncok felvétetnek.

ÚJ MÉZESKALÁCSOS ÜZLET.

Igen tisztelt vevőközönséget értesítem, hogy a Szabadság-téren, Uránia épületében, csak a karácsonyi és újévi idényre, a kényelmesebb bevásárlások érdekében, egy dusan felszerelt mézeskalácsos üzletet nyitottam, ahol az összes mézes süteményeken kívül, finom gyümölcskenyereket és teasüteményeket is legjutányosabban árulok nagyban és kicsinyben. Salves pártfogást kérek, kitűnő tiszteltetlail Cserai Károly volt üzletvezetője:

Weichelt János.

mézeskalácsos.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

"Elvált asszony"-nak levele van a kiadóban. 5869

OKTATÁS.

Schweini nő német és francia oktatást ad. Salves megkereséseket a kiadóhivatalba kér. 5872

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes rőtös, rövidárus segédet keres Wohlberg Lipót, Arad. Előnyben részesülnek kik a német és román nyelvet bírják. 5834

ALKALMAZÁST KERES.

Köszépkorú nő magányos urhoz házvezetőnőnek ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 5865

ÜZLETEK.

A Knapp-féle vendéglő jutányos áron eladó, esetleg bárbe, ugyanott egy zenélő-automata is eladó más vállalat miatt. 5841

Goldstein Máttyás

Forrai-utcai főme. etelli mézsár-széke bevonulás miatt jutányos árért eladó. Bővebbet ugyanott. 5868

KIADÓ LAKÁS.

Belvárosban

közel eső illés-utcai 51a. számú magánház, kert, 8 szoba, konyha és mellékhelyiséggel, azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 5438

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Dalos Karácsonyi album

60 zenemű szonóra k. b. 94. kor. értékben 4. - koronáért kapható Aradon Minerva könyvkereskedésben D. b. - utca 1. sz. 1151

Motoros

Leftűrészgép bevonulás miatt azonnal eladó, Klein Testvérek műszerész cégnél Szabadság-tér 10. sz. 5849

Hópehely és rózsaburgonya elsőrendű nyírségi homoki, olcsón, házhoz szállítva kapható Rubinsteint szállítónál, Arad, Minorit-palota. Telefon 188. 5809

Eladó,

egy nagyobb autógén forrasztó készülék, Fácán-utca 6. szám. 5885

Eladó

1 kocsi szerelt tűzifa hasító gép. Fácán-utca 6. szám. 5886

Meleg ciroba-csipők

minden színben, párja 1 kor 70 fill., 1 kor. 90 fill. és 2 kor. 18 fillér. Csipő tömés Apollo mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Veszek

uraktól levetett férfishát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Mindennemű használt bútort veszek. Bieler Ignác, Szent-Pál-u. 12. 4699

Náder Gyula és Fia

késműves és villanszerelési üzlete Weitzer János-u. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák készítése legpontosabban eszközölteinek. 5567

Tisztán kezelt

csemege méz kilonként 1 korona 60 fillérért kapható Háberégernél, Andrássy-tér 6., II. em. 5802

Burgonya,

kitűnő ízű, kisebb-nagyobb mennyiségben, házhoz szállítva kapható Niederhauser Gyula gazdasága Arad, postafiók 188. 5260

Kitűnő és tisztán kezelt ménesi, barackai hegyi

Ó-borok

fehér, siller és vörös, egy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban házhoz szállítva kaphatók:

Riess Vilmos,

Deák Ferenc utca 22. szám.

Telefon 572. 5847

680-1914. Ügyasám.

Arverési hirdetem

Ragdán Adorján órálosi szállás birtokosnak megkeresésre BRAUN Miksa leonard lakos késedelmes vevő rovására mintegy 88 hektoliter fehér bor és mintegy 17 hektoliter fehér fajbor Opálcson a 170. számú ház pincéjében 1914. évi december hó 22-ik napján délután 8 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőknek kifizetés ellenében eladatal fog.

Arad, 1914. december 16-án.

Dr. Pálmay Lajos s. k. kir. közjegyző.

5871

Árvé Portorico finom K. 19. —
Árvé Ceylon legfinomabb 20. —
Árvé Aranyjáva 21. —
Árvé Cuba imperial 22. —

Szavatolok nemes fajokért. Netto 5 kilogrammos zacskókban vám és portmentesen házhoz szállítva. Szétküldi 5809

KOCSIS LŐRINC

Triesti kávé exportház.

Tűzifa

bükk I., II., III. és dorong, csar hasáb és dorong kapható vaggononkintü vételnél Körösvölgyi Pálit-karaktár Andrásy tér 5. Telefon 651

Száraz tölgy szőlőkaró is kapható.

Használt

Ólom

megvételre kerestetik

Kincstári

Rózsaburgonya

Nyírségből, métermázsánként és waggontételenként kapható: Erényi és Kalmár, Asztalos S. és Chorin Aron utca sark. Telefon 1025

A legdivatosabb

karácsonyi és újévi

levélapok a legolcsóbb árban beszerezhetők

Jámbor Antal

papir- és írószertüzetében Arad, Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal) Telefon szám 1022. 1231

Kereskedők figyelmébe.

Ertesítem az igen tisztelt fűszerkereskedőket, hogy

kávépörkölést

garantált mennyiségben jutányos áron elvadások.

Kávé Király

Arad, Forray utca.

Karácsonyi cukorkák és karácsonyfa díszek

megérkeztek és dus választásban jutányos árért szereshetők be a

Csokoládé Királynál,

Forray utca. 6869

KARÁCSONYFÁK

(gyökeresek) 150-200 cm. magasak, szép, gömbölyű formásak, kaphatók

Pauzár Sándor

kertészetében Arad, Weitzer János-utca 9. sz. 5866 Telefon 565. szám.